

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
พฤษภาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง "การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบล
หัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก" เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะของมหาวิทยาลัยนเรศวร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์พรณนุพา นพรัถ)

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

พฤษภาคม 2556

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์ ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุกิจ ขอเชื้อกลาง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร คุณสมบุญ บุญญเศรษฐโชติ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต (นักบริหารงานทั่วไป 8) องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก คุณบัญชา รังษีภินทร ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครพิษณุโลก ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลหัวรอ และสมาชิกกลุ่มอาชีพ เทศบาลตำบลหัวรอทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา

ชื่อเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ศึกษาค้นคว้า ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา

ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี กรรพุมมาลัย

ประเภทสารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รป.ม. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555

คำสำคัญ การดำเนินงาน กลุ่มอาชีพ

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกโดยศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงาน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการติดตามประเมินผล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชาชน รวม 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.10 มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.70 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า มีจำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.60 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.20 มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีระยะเวลาการการเป็นสมาชิก 3 ปี จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.70 มีตำแหน่งในกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่มมีจำนวน 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.00

ด้านการวางแผน พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับมาก ในเรื่อง การวางแผนเพื่อจัดหาวัตถุดิบให้เพียงพอ ต่อการผลิตสินค้าของกลุ่ม ด้านการบริหารจัดการ พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับมาก ในเรื่อง มีกระบวนการจัดการบริหารเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผลิตสินค้าแล้วเสร็จเรียบร้อยทันต่อความต้องการของลูกค้าและเพียงพอต่อการจำหน่าย ด้านการติดตามประเมินผล พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับมาก ในเรื่อง มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกรับทราบ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้า.....	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	ความหมายของการบริหารและการจัดการ.....	6
	แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ.....	19
	การส่งเสริมอาชีพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	40
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
	กรอบแนวคิดของงานวิจัย.....	54
3	วิธีดำเนินงานวิจัย.....	55
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4	ผลการวิจัย.....	59
	ผลการศึกษาที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนผู้เป็นสมาชิก กลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก....	59
	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล.....	60
	ตอนที่ 2 ผลการศึกษากการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ.....	68
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	82
ภาคผนวก ก.....	83
- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ.....	84
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ.....	85
- หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูล.....	88
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	89
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น.....	95
ประวัติผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	56
4.1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ.....	60
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ.....	60
4.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามการศึกษา..	61
4.4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ.....	61
4.5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายได้.....	62
4.6 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามระยะเวลาการการเป็นสมาชิก.....	63
4.7 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งในกลุ่ม.....	63
4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการวางแผน.....	64
4.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารจัดการ.....	65
4.10 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการติดตามประเมินผล.....	67
4.11 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม 3 ด้าน.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.12	แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการวางแผนงาน...	68
4.13	แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารจัดการ	69
4.14	แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการติดตามประเมินผล.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยเฉพาะประเทศที่ระบบเศรษฐกิจเชื่อมโยงและพึ่งพิงกับต่างประเทศสูง ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกได้ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบกับชีวิตประจำวันทุกชนชั้นในสังคมและในโลก ในอัตราส่วนและความรุนแรงที่แตกต่างกันออกไป การเปลี่ยนแปลงมีความรวดเร็วมากจนบางครั้งระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศปรับตัวไม่ทัน ส่งผลก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงกับระบบเศรษฐกิจ (สุภิญญา มณีอินทร์, 2554, หน้า 1)

สำหรับประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและวางแผนแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และแนวทางการดำเนินงานภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนดตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศประการหนึ่งคือ การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิต บนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างคุณค่าสินค้าบริการ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ชุมชน จึงเป็นโอกาสของประชาชนที่จะได้รับรายได้จากผลผลิตของตนโดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์นั้น การที่จะสามารถทำเช่นนั้นได้ ต้องมีองค์การที่รับผิดชอบ องค์การที่ใกล้ชิดมากที่สุดคือ เทศบาล ตำบล ที่เกิดจากการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่ท้องถิ่น มีหน้าที่ดูแลและบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในเขตที่รับผิดชอบ การที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมนั้นขึ้นอยู่กับการมีเศรษฐกิจที่ดี ย่อมสามารถที่จะแสวงหาปัจจัยสี่อันประกอบด้วย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคได้เพียงพอ การส่งเสริมให้ประชาชนได้มีอาชีพที่เหมาะสม ทำให้เกิดการมีรายได้การมีความรู้ในด้านการประกอบอาชีพนั้นจะต้องมีการแนะนำ จากผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ผู้ที่รับความรู้แล้วสามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างประสบความสำเร็จและทำให้เกิดรายได้ต่อครอบครัวและชุมชน (ประไพศรี วันทาสุข, 2554, หน้า 1)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ รับทราบถึงปัญหาความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน ซึ่งเป็นภารกิจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการส่งเสริมอาชีพไว้คือ ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดทำกิจการต่าง ๆ ในเขตการปกครองของตน คือ ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์ ให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ โดยแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ถ่ายโอนกิจการด้านการพัฒนาอาชีพให้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เช่น งานส่งเสริมการพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มอาชีพ การสนับสนุนทุนดำเนินกลุ่มออมทรัพย์ การส่งเสริมอาชีพการเกษตร งานฝึกอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม โดยกำหนดประเภทของกลุ่มงานภารกิจถ่ายโอนดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกทำโดยอิสระ การดำเนินงานกิจการส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชน มีเป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น โดยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายและเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเหมาะสม (ประไพศรี วันทาสุข, 2554, หน้า 2)

เทศบาลตำบลหัวรอ ซึ่งได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทยถึง 4 ปี (2548-2552) ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหัวรอเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก ที่ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย และปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล เมื่อ 20 กันยายน 2554 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหัวรอขนาดใหญ่ ได้รับการปรับขนาดมีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 40.2 ตร.กม. มีการแบ่งส่วนราชการในการบริหารงานแก้ไขปัญหาตามความต้องการและความเดือดร้อน และยังได้รับการยกย่องเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหัวรอ ตั้งแต่ปี 2548 - 2552 คือ โล่รางวัลการบริหารจัดการที่ดีโครงการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีจากกระทรวงมหาดไทย เป็นเวลา 4 ปี จากผลงานงานและรางวัลที่ได้รับการยกย่องขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวรอดังกล่าวน่าจะเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ดีถึงความสำเร็จในการ

บริหารงานองค์การที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นอย่างดี ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ ประชาชนได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ขึ้นหลายกลุ่มด้วยกัน บางกลุ่มก็ดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จ และบางกลุ่มก็ไม่ประสบผลสำเร็จ กลุ่มที่มีการบริหารจัดการที่ดีเกิดความเข้มแข็ง และกลุ่มที่มีปัญหาในการบริหารจัดการล้มเลิกไปก็มี สภาพเหล่านี้ อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้มีข้อแตกต่างกันในเรื่องของการดำเนินงานตามแผนและนโยบายของกลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่ม กลุ่มอาชีพที่ประสบผลสำเร็จแล้วเกิดความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างไร จึงมีความเข้มแข็งและต่อเนื่องจนปัจจุบัน แต่จากการดำเนินงานพบว่า ปัญหาในการดำเนินการของกลุ่มอาชีพของเทศบาลตำบลหัวรอ นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินโครงการตามนโยบายหลักของหน่วยงานรัฐที่ให้การสนับสนุน โดยจะปฏิบัติตามเท่าที่จะปฏิบัติได้ จะมีลักษณะที่ไม่ยั่งยืนทำให้ไม่เกิดการต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการ งบประมาณ บุคลากร วิทยากร ทำให้เกิดช่องว่างในการปฏิบัติ ปัญหาที่พบในการดำเนินการโครงการได้แก่ ด้านแผนงานโครงการและการบริหารจัดการ ยังไม่มีการวางแผนโครงการและแนวทางในการบริหารจัดการที่ชัดเจน ปัญหาด้านการส่งเสริมและสนับสนุนทุนในการดำเนินงาน และขาดความรู้ทางด้านวิชาการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพและได้มาตรฐานมากขึ้น (เทศบาลตำบลหัวรอ, 2556, หน้า 1)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงการดำเนินงานกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพให้มีการดำเนินงานที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถสร้างรายได้ที่ดี และมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สืบต่อไปสู่ลูกหลานต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงสภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ และนำมาพัฒนาเป็น
แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็น
สมาชิก ตำแหน่งในกลุ่ม

1.2 ตัวแปรตาม คือ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร
อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการวางแผนงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการติดตาม
ประเมินผล

2. ประชากรเป้าหมาย คือ ประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร
อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 498 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชาชนผู้เป็น
สมาชิกกลุ่มอาชีพ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 221 คน

3. พื้นที่ ได้แก่ ตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

คำนิยามศัพท์

การดำเนินงาน หมายถึง การวางแผนกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานโดยมีการ
กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ สถานที่ ระยะเวลาและงบประมาณร่วมกัน มีการตั้งคณะกรรมการ
ทำงานรับผิดชอบและประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ

กลุ่มอาชีพ หมายถึง กลุ่มชาวบ้านใน 12 หมู่บ้านในเขตเทศบาลห้วยจร อำเภอมือง
จังหวัดพิษณุโลก ที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมในด้านอาชีพเกษตร การแปรรูปผลผลิต
การเกษตร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างรายได้

เทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก หมายถึง องค์การของหน่วยการ
ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม)
เพื่อบริหารราชการในเขตชุมชนที่มีความเจริญ และมีประชากรทั้งหมด 20,473 คน

การรวมกลุ่ม หมายถึง กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มชาวบ้านรวมกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมในด้าน
อาชีพเกษตร การแปรรูปผลผลิตการเกษตร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

ด้านการวางแผนงาน หมายถึง การเตรียมจัดระบบงานของกลุ่มอาชีพ โดยมอบหมาย
งานและกำหนดตัวบุคคลเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคนิคและความสามารถของสมาชิกในกลุ่มด้วยโครงสร้างและการประสานงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ โดยมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพในการผลิตให้มีคุณภาพ การสนับสนุนและจัดหากู้เงินทุน เพื่อให้มีเงินหมุนเวียนในการดำเนินงาน การช่วยเหลือทางด้านวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพของงานที่ทำ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ จังหวัด พิชณุโลกผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้า รวบรวมและทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการบริหารและการจัดการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ
3. การส่งเสริมอาชีพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ความหมายของการบริหารและการจัดการ

ความหมายของการบริหาร

การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน "administrare" หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยความสะดวก (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "minister" ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรีสำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ

การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร

การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหาร ดังนี้

สุรสวัสดิ์ ราชกุลชัย (2543, หน้า 3) การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ซึ่งประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการ (Management) มีดังนี้

1. การบริหารการจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรใดองค์กรหนึ่งได้
2. เป้าหมายของผู้บริหารทุกคน คือ การสร้างกำไร
3. การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต (Productivity) โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ

(Efficiency)

4. การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารทุกระดับชั้นขององค์กรกระบวนการ
การบริหารจัดการ

แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหาร

ในการพัฒนาของทุกองค์กรนั้นต้องมีหลักในการบริหารปัจจัยทั้ง 4 M ได้แก่ คน (Man)
เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) ซึ่งหลักการบริหาร 4 M มี
หลักการบริหาร ดังนี้

1. คน (Man) การบริหารกำลังคนขององค์กร จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณมากที่สุดและผลผลิตที่ได้ต้องมีคุณภาพ
ด้วย
2. เงิน (Money) การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิด
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการใช้จ่ายอย่างไรเพื่อให้สมาชิกทุกคนในองค์กรพึงพอใจใน
ค่าตอบแทนหรือเงินปันผลที่ได้รับและค่าใช้จ่ายในค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่าวัตถุดิบ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างไม่ให้ใช้เงินน้อยที่สุด เพื่อให้ได้
ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณมากที่สุดตามต้องการหรือที่ตั้งเป้าหมายไว้
3. วัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลือง
น้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้วัตถุดิบอย่างสิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือการใช้อุปกรณ์
เครื่องมือเครื่องใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดหรือคุ้มค่าที่สุด
4. การจัดการ (Management) คือ กระบวนการจัดการบริหารและควบคุมเพื่อให้งาน
ทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ทั้งขั้นตอนและวิธีการเพื่อให้การ
ผลิตสินค้าแล้วเสร็จเรียบร้อยทันต่อความต้องการของลูกค้าและเพียงพอต่อการจำหน่าย

สรุป ความหมายของการบริหารจัดการ คือ การจัดการทรัพยากรด้านคน งบประมาณ
เครื่องมือ การจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร

สัทธโรจน์ ไรจน์เมธา (2547, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร
ธุรกิจ คือ กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ และเชื่อมโยงความพยายามในการทำงานของ
แต่ละบุคคลในองค์กรเข้าด้วยกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ หรือหากกล่าวให้ง่ายขึ้นก็คือ
ว่า การบริหาร เป็นกระบวนการในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยการทำงานของคน
อื่นนั่นเอง

นอกจากนี้ ยังมีผู้กล่าวว่า การบริหารนั้น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยให้ความหมายของการบริหารที่เป็นศิลป์ ก็เนื่องมาจาก การบริหารต้องการผู้บริหารที่มีทักษะ ในเรื่องของพฤติกรรมของมนุษย์ และทักษะในการตัดสินใจ

ส่วนที่ว่า การบริหารเป็นวิทยาศาสตร์ก็เพราะแม้ว่าการบริหารจะต้องการทักษะดังกล่าวแล้ว การบริหารยังต้องการผู้บริหารที่มีความคิดเป็นระบบ มีการสังเกต การจำแนก แยกแยะ และการวิเคราะห์สถานการณ์ ต่าง ๆ อย่างรอบด้านอีกด้วย

พะยอม วงศ์สารศรี (2542, หน้า 33 – 36) ได้ให้ความหมายของการจัดการไว้ว่าการจัดการหรือบางคนเรียกว่าการบริหารนี้ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายในลักษณะต่าง ๆ พอแยกได้ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กล่าวว่าการจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์การ จากความหมายนี้เป็นการมองว่า สมาชิกในองค์การเป็นสื่อกลางที่ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายเปรียบสมาชิกเป็นเช่นวัตถุสิ่งของ แต่ในความเป็นจริงสมาชิกขององค์การเป็นมนุษย์ที่มีความต้องการมีความมุ่งหวังในความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ควรปรับปรุงความหมายของการจัดการใหม่ว่าการจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์การ โดยการสนองตอบความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน

ประเด็นที่สอง การจัดการเป็นกระบวนการมีความหมายสัมพันธ์กับการกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์การและแปรเปลี่ยนจุดมุ่งหมายนั้นสู่การปฏิบัติจริง ผู้จัดการจะทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้โดยผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ มีการประสานงานและความร่วมมือร่วมใจจากทรัพยากรมนุษย์

ประเด็นที่สาม การจัดการ คือ กลุ่มของผู้จัดการในความหมายนี้มององค์การเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารจัดการหรือจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายขององค์การและประสานงานให้สมาชิกในองค์การดำเนินการไปในทิศทางที่เป็นเป้าหมายรวมกัน

สรุปการจัดการ คือ กระบวนการการใช้ศาสตร์และศิลป์ ให้บุคคลอื่นทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกันโดยสนองตอบความต้องการและความคาดหวังของสมาชิก

ความสำคัญของการจัดการ

1. การจัดการเป็นสมองขององค์การ การที่องค์การจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี

2. การจัดการเป็นเทคนิควิธีการ ที่ทำให้สมาชิกในองค์การเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจ เต็มใจช่วยเหลือให้องค์การประสบผลสำเร็จ
3. การจัดการเป็นการกำหนดขอบเขตในการทำงานของสมาชิกในองค์การไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ
4. การจัดการเป็นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ในการปฏิบัติงานในองค์การเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด (พะยอม วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 38)

กระบวนการจัดการ (Management Process)

กระบวนการบริหาร ประกอบด้วยหลัก ๆ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นกระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรและการค้นหาวิธีการ หรือขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น การวางแผนจะประกอบไปด้วย การมองหาโอกาส การกำหนดวัตถุประสงค์ การมองหาทางเลือกในการดำเนินการ และการกำหนดแผนงาน และงบประมาณ นอกจากนี้ในการวางแผนยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจที่จะทำให้แผนการที่วางไว้ มีการดำเนินไปอย่างถูกต้องอีกด้วย

การจัดการถือได้ว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติที่เป็นสากลในการบริหารทุกอย่าง ในทุกองค์การของนักบริหารทุกคน ความหมายนี้ คือการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การสั่งการ และการควบคุม ล้วนแต่เป็นขั้นตอนกระบวนการทำงานพื้นฐานที่ผู้ปฏิบัติงานบริหารที่อยู่ในทุกระดับของการบริหารและทุกองค์การทุกแห่งทุกชนิดต่างต้องปฏิบัติเหมือนกันหมดนั่นเอง ทั้งนี้จะแตกต่างกันแต่เพียงเฉพาะเวลาในการบริหารต่าง ๆ กระบวนการบริหารจัดการมีขอบเขตความหมายและข้อแตกต่าง ดังนี้

Kast and Resenzweig (1970,P. 435 - 436) อธิบายว่า การวางแผน คือ กระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

Koontz and o'Donnell (1968, P. 113) อธิบายว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้กระทำ การวางแผนเป็นวิธีการเชื่อมระหว่างปัจจุบันไปสู่เป้าหมายในอนาคตที่ต้องการ

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2542,หน้า 50) กล่าวว่า การวางแผนเป็นวิธีปฏิบัติงานได้ล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงผลสำเร็จตามที่ต้องการจะได้และหนทางนี้จะทำให้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในทางปฏิบัติในการวางแผนผู้บริหารจะทำการคาดการณ์ในอนาคต และจะมีการวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมาย

ผลงานต่าง ๆ และจะกำหนดแผนงานหรือแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมที่จะช่วยให้บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การวางแผนจะต้องมีการแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าว

พิชิต สุขเจริญพงษ์ (2540, หน้า 13) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการ ตลอดจนการวางแผนงานและวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ การวางแผนเป็นการกำหนด แนวทาง และแผนงานสำหรับอนาคต เช่น กำหนดว่าจะทำอะไร อย่างไร ที่ไหน และเมื่อไร เป็นต้น กิจกรรมของการวางแผนเพื่อการผลิตและการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การวางแผนผลิตภัณฑ์ การออกแบบกระบวนการผลิตและการให้บริการ ตลอดจนแผนการใช้ทรัพยากรสำหรับผลิตต่าง ๆ

กุสุมาลย์ รัตนแสง (2542, หน้า 11) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้ เพื่อสำหรับเป็นแนวทางในอนาคต

ธงชัย สันติวงษ์, (2547, หน้า 79) กล่าวว่า การวางแผนขององค์การต่าง ๆ มักจะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงอนาคตขององค์การ เพื่อที่จะเสริมให้องค์การประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ หน้าที่ในการวางแผนถือได้ว่าเป็นหัวใจหรือส่วนสำคัญที่สุดของการจัดการ โดยมีเหตุผลดังนี้ คือ

1. เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือทิศทางการทำงานในอนาคตขององค์การ ซึ่งเปรียบได้กับเป็นการเลือกหนทางชีวิตขององค์การ
2. เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการคิดที่ต้องใช้เหตุผลคิดให้ถูกต้องที่สุด เพื่อกำหนดว่าจะต้องใช้ทรัพยากรอะไร หรือต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้สำเร็จตามเป้าหมายต่าง ๆ ได้
3. เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการพิจารณากำหนดวิธี การแบ่งสรร การใช้ทรัพยากรและสิ่งที่จะต้องกระทำต่าง ๆ
4. เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการกำหนดวิธีการที่จะใช้ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ และเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นที่พยายามทำอยู่นั้น แผนนั้นมีทั้งแบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal) เช่น แผนในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน และแบบที่เป็นทางการ (Formal) เช่น แผนขององค์การ รัฐบาล ซึ่งมักจะเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แผนไม่ว่าจะเป็นแบบใด ถ้าเป็นแผนที่ปฏิบัติได้แล้วจะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ (อาทิตย์ โกสกุล, 2542, หน้า 68)

4.1 วัตถุประสงค์ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นส่วนที่แสดงภาวะที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือเป็นจุดหมายที่จะต้องไปให้ถึง

4.2 การดำเนินการ เป็นรายละเอียดส่วนที่แสดงวิธีการ หรืองาน หรือการกระทำ ซึ่งเมื่อปฏิบัติตามแล้วจะเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.3 ทรัพยากร เป็นรายละเอียดส่วนที่แสดง ทรัพยากร ทั้งที่เป็นบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ เช่น วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ เงินทุน ซึ่งเป็นขีดจำกัดในวิถีทางของการดำเนินการที่จะใช้ให้การดำเนินงานนั้นสำเร็จ

4.4 การปฏิบัติตามแผน เป็นการนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผลว่า จะต้องทำอย่างไร ต้องพิจารณาถึงข้อเอื้อและข้อจำกัดอะไรบ้าง การเตรียมจะต้องเตรียมอะไรบ้างจึงจะทำให้การปฏิบัติตามแผนเป็นไปด้วยความสะดวกและบังเกิดผลอย่างประหยัด

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การวางแผน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการดำเนินงานและงบประมาณไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายและโครงการที่กำหนด

2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นกระบวนการในการสั่งการให้กับบุคลากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานความสามารถของพนักงานเข้าด้วยกันเพื่อทำให้กระบวนการทำงานขององค์กรเกิดประสิทธิผลสูงสุด การจัดองค์กรที่จะเกิดขึ้นภายหลัง การวางแผนได้กำหนดไว้โดยอัตโนมัติเนื่องเพราะเมื่อมีความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมาย ก็จะมีการจัดการที่ดีเกิดขึ้นเอง นอกจากนี้การจัดองค์กรยังเกี่ยวข้องกับการวางแผนทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถดำเนินไปด้วยดี

3. การเป็นผู้นำและการจูงใจ (Leading & Motivating) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารทั้งหลายต้องทำให้พนักงานในองค์กรทำงานตามที่ได้ตั้งเป้าไว้ ทั้งนี้โดยอาศัยศักยภาพในตัวของผู้บริหารเองที่ต้องแสดงความเป็นผู้นำออกมาให้เห็น หรือต้องใช้สิ่งจูงใจเพื่อกระตุ้นบางประการไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินหรือของรางวัลเพื่อกระตุ้นให้พนักงานเร่งทำงานได้ตามเป้าหมายเร็วขึ้น

4. การควบคุม (Controlling) กระบวนการนี้ จะประกอบไปด้วยขั้นตอน 3 ประการ คือ

4.1 การตั้งมาตรฐานของงาน

4.2 การเปรียบเทียบผลของงานกับมาตรฐานที่ตั้งไว้

4.3 การปรับปรุงให้ดีขึ้นตามต้องการ

กระบวนการควบคุมนี้มีทั้งการควบคุมภายใน หรือการใช้ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก และยังอาจจะมีการควบคุมทางการบริหารอีกทางหนึ่ง เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย

Henri Fayol (อ้างถึงในสหศาสตร์โรเจอร์ โรเจอร์เมธา, 2547, หน้า 15 – 17) เสนอหลักการบริหารที่สำคัญ ๆ ใ้จากการค้นพบของเขา 14 ประการด้วยกัน คือ

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor)

Fayol เชื่อว่า ประสิทธิภาพของงานจะเกิดขึ้นได้จากการทำงานเฉพาะด้านหรือการแบ่งงานกันทำในองค์กรเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เพิ่มผลผลิตของงานได้

2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility)

อำนาจหน้าที่ หมายถึง สิทธิในการออกคำสั่งแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งจะเกิดควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ไปให้กับบุคคลใด ก็จะมีหมายถึง การมอบความรับผิดชอบที่ติดตามมาด้วย

3. ความมีระเบียบวินัย (Discipline)

ความมีระเบียบวินัย แสดงถึงการยอมรับในข้อตกลงหรือนโยบายต่าง ๆ ของสมาชิกภายในองค์กร Fayol ซึ่งให้เห็นว่า ความมีระเบียบวินัยจะเกิดขึ้นเมื่อการตกลงระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงานต้องมีความยุติธรรมมากที่สุด และในกรณีที่มีการลงโทษก็ควรจะมี ความยุติธรรมด้วย

4. การมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of Command)

Fayol เชื่อว่า การบริหารที่ดีนั้น ผู้ใต้บังคับบัญชามีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และสั่งการเพียงคนเดียว ส่วนการที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการทำลายอำนาจหน้าที่และระเบียบวินัยได้

5. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unit of Direction)

Fayol มองว่าสำหรับแผนการแต่ละแผนที่ถูกกำหนดขึ้นในหน่วยงานในองค์กร ควรจะมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ทิศทางขององค์กรดำเนินไปอย่างมีเอกภาพ อันจะบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ตามที่กำหนดไว้

6. ผลประโยชน์ของบุคคลควรจะเป็นรองผลประโยชน์ของส่วนรวม (Subordination of Individual Interest to the Common Good)

เป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานแต่ละแผนกในแนวคิดของ Fayol จะต้องอยู่เหนือเป้าหมายของแต่ละบุคคลเสมอ

7. การให้ผลตอบแทน (Remuneration)

พนักงานทุกคนในองค์กรจะต้องได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นธรรม ในอันที่จะทำให้พวกเขาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. การรวมอำนาจ (Centralization)

องค์กรธุรกิจไม่ควรจะให้อำนาจในการบริหารแก่ผู้บริหารระดับสูงมากเกินไปแต่ควรจัดให้เกิดความสมดุลระหว่างการบริหารสำหรับผู้บริหารในแต่ละระดับ ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารสูงสุด

9. สายการบังคับบัญชา (The Hierarchy)

สายการบังคับบัญชาในแต่ละองค์กรควรมีความชัดเจน มีการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาจากระดับบนสู่ระดับล่าง ซึ่งแสดงให้เห็นอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละคนอย่างเด่นชัด

10. ความมีระเบียบ (Orders)

สถานที่ต่าง ๆ ในองค์กรควรมีไว้สำหรับการจัดตั้งวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ อย่างเหมาะสม และสิ่งของแต่ละอย่างควรจะถูกจัดวางในที่ที่ควรจะเป็นของมันโดยจะต้องผ่านการศึกษารอบคอบ นอกจากนี้ความมีระเบียบยังเกี่ยวเนื่องกับการประพฤติกฎและปฏิบัติตัวของแต่ละคนในองค์กรให้เป็นไปในทางเดียวกันด้วย

11. ความเสมอภาค (Equity)

พนักงานในองค์กรทุกคน ควรจะได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของค่าจ้างหรือการดูแลปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นสิ่งจูงใจให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความเสียสละและภักดี

12. ความมั่นคงของงาน (Stability of Staff)

ตั้งแต่ที่พนักงานได้รับคัดเลือกให้เข้าทำงาน พวกเขาควรได้รับคำมั่นสัญญาจากผู้บริหารว่าจะได้รับความมั่นคงในการทำงานควบคู่กันไปด้วย

13. ความคิดริเริ่ม (Initiative)

ผู้บริหารต้องการพลังทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สำหรับการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น จึงควรเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อรวบรวมแนวคิดในการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น

14. ความสามัคคี (Eapirit De Corps)

องค์กรธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จนั้น ต้องการความสามัคคีของพนักงานทุกคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ในการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในองค์กรให้ได้และมั่นคงจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านของกิจกรรมที่เป็นทางการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและกิจกรรมสันทนาการที่กระตุ้นให้เกิดความสามัคคีได้ง่ายขึ้น

องค์ประกอบของการบริหาร (Management Component)

วันเพ็ญ รัตนบุรี (2546, หน้า 17 – 20) ให้ความหมายการบริหารว่า "บริหาร" สามารถชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบของการบริหารได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ การบริหารงานย่อมมีวัตถุประสงค์ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานประเภทใดหรือระดับใดก็ตาม ทั้งงานของภาครัฐบาลและงานของภาคเอกชนย่อมจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานเอาไว้เพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นจะต้องเป็นวัตถุประสงค์ขององค์การ ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และจะต้องเป็นวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แน่นอนชัดเจน สามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้
2. บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป การบริหารย่อมต้องอาศัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญการบริหารทุกประเภทต้องมีบุคคลทำงานร่วมกันอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป คนหนึ่งเป็นหัวหน้าหรือผู้นำ อีกคนหนึ่งหรือหลาย ๆ คนเป็นลูกน้องหรือผู้ตาม ที่ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานอย่างมีเหตุผล เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (group cooperation) อันจะนำไปสู่พลังร่วมของกลุ่ม (group effort) ที่จะทำให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ได้
3. ทรัพยากรการบริหารการบริหารต้องใช้ทรัพยากรบริหาร (administration resources) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานทรัพยากรการบริหารที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 4 ประการ ซึ่งได้แก่ คน (men) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และวิธีการ (method) ซึ่งจัดเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการบริหารงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการหรือการบริหารธุรกิจก็ตาม
4. กระบวนการบริหาร การบริหารต้องดำเนินการเป็นระบบ มีระเบียบเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด คือมีการวางแผนการทำงาน และดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนงานอย่างต่อเนื่องกันไปจนเสร็จสิ้นงานหนึ่ง ๆ ลักษณะการทำงานดังกล่าวนี้เรียกว่า "กระบวนการ" ซึ่งกระบวนการบริหารนั้นมีขั้นตอนการบริหาร ดังนี้ การวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน การควบคุม และการประเมินผล
5. ศาสตร์และศิลป์ของการบริหาร การบริหารจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย กล่าวคือผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ หลายสาขารวมทั้งความรู้ในแขนงวิชาการบริหารด้วย เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การจัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ และการควบคุมงาน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารจะต้องมีศิลปะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีศิลปะในการใช้บุคคลอื่นทำงานให้สำเร็จ สามารถกระตุ้นชักจูงโน้มน้าวให้บุคลากรในองค์การ

ทำงานด้วยความเต็มใจ ได้รับความรักความศรัทธาและความร่วมมือจากบุคลากรเป็นอย่างดี ถือว่าเป็นผู้บริหารที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการอำนวยความสะดวกให้ได้ผลงานสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์

6. อำนาจหน้าที่ การบริหารต้องมีอำนาจ และใช้อำนาจในการบริหารไม่ว่าจะเป็นงานของรัฐบาลหรือเอกชน เป็นงานในระดับหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ก็ตามผู้บริหารต้องมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการให้งานต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยลดหลั่นกันไปตามสายการบังคับบัญชา ผู้บริหารหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาจะใช้ อำนาจหน้าที่เพื่อการดำเนินงานเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอผู้บังคับบัญชาควรจะมีอำนาจแฝงเสริม อำนาจหน้าที่ด้วย เช่น การมีอำนาจหน้าที่ในการให้คุณให้โทษ ให้ประโยชน์หรืออำนวยความสะดวกแก่ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาการ มีความรู้ความสามารถ มีผลงานเป็นที่ยอมรับ มีบุคลิกภาพที่น่านับถือ มีลักษณะของการเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถชักจูง ดึงดูดให้บุคคลอื่นยอมรับปฏิบัติตาม โดยได้ทั้งงานและน้ำใจ จึงกล่าวได้ว่าอำนาจแฝงจะช่วยเสริมอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทรัพยากรการบริหาร

ทรัพยากรการบริหาร หรือปัจจัยในการบริหารซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีโดยทั่วไปที่สำคัญ มีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. M (man) คน ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีบุคคลจำนวนเพียงพอกับภาระหน้าที่ที่ทำงาน มีคุณสมบัติ มีความรู้ความสามารถตรงกับตำแหน่งและหน้าที่ การงานที่กำหนดไว้ ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้และสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรภายในหน่วยงานนั้นด้วย

2. M (money) เงิน ในการดำเนินงานจำเป็นต้องพิจารณาในเรื่องการจัดสรรเงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนที่จะได้ผลตอบแทนที่ดีที่สุดรวมทั้งการจัดสรรเงินเพื่อเป็นค่าตอบแทนการทำงานของบุคคลในองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อที่จะช่วยสนับสนุนให้การทำงานได้ดำเนินไปอย่างราบรื่นประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์

3. M (material) วัสดุสิ่งของ การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นั้น จะได้ผลหรือรับประโยชน์มากที่สุดจะต้องมีวัสดุสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมพอเพียงทันสมัยมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการควบคุมการใช้งาน การบำรุงรักษาการซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดเสียหายให้อยู่ในสภาพที่ดี จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างได้ผลบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

4. M (management) วิธีการ ในการดำเนินงานจะต้องรู้จักเลือกใช้วิธีการที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุด และประหยัดที่สุด (คน เงิน สิ่งของ) และเกิดประโยชน์สูงสุดตลอดจนการปรับปรุงการทำงาน

ระบบการติดต่อสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และแน่นอน เพื่อให้การทำงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการบริหารจัดการ

วันเพ็ญ คงวัฒน์กุล (2542, หน้า 6 - 7) กล่าวว่า การจัดการ (Management) และการบริหาร (Administration) โดยทั่วไปแล้วสองคำนี้เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันและใช้แทนกันได้เสมอ มีข้อสังเกตตรงที่ว่า การจัดการซึ่งกำหนดไว้ในแง่ของธุรกิจมักจะใช้คำว่า Management ซึ่งส่วนทางราชการมักใช้คำว่า Administration กับการบริหารราชการเกี่ยวกับนโยบายที่เรียกว่า รัฐประศาสนศาสตร์ ดังนั้น จึงขอให้เข้าใจว่าคำสองคำนี้มีความหมายเหมือนกัน

ธงชัย สันติวงษ์ (2547, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการทุกคน จะต้องทำหน้าที่จัดการให้ระบบงานและระบบคนให้สามารถประสานทำงานร่วมปัจจัยในการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์จะต้องประกอบด้วย

1. คน (Man) คือ ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสำคัญยิ่งที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพงาน การจัดหากำลังคนให้เพียงพอในการประกอบธุรกิจ จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการประกอบธุรกิจมาช่วยดำเนินงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่ดี

2. เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักรอุปกรณ์ที่จัดหาและซื้อมาอย่างพิถีพิถันเพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

3. เงินทุน (Money) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินไปโดยไม่ติดขัด ซึ่งเงินทุนนี้มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงราคาของต้นทุนเงิน คือ ดอกเบี้ยอีกด้วย ทุนในทางธุรกิจแยกตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

3.1 ทุนคงที่หรือทุนประจำ (Fixed Capital) คือ ทุนที่ธุรกิจนำมาใช้เพื่อซื้อทรัพย์สินที่มีอายุการใช้งานนาน ๆ ที่เรียกว่า สินทรัพย์ถาวร ซึ่งได้แก่ ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทุนคงที่มักจะเป็นจำนวนที่แน่นอน ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนัก

3.2 ทุนหมุนเวียน (Working Capital) คือ เงินที่ถูกลงไปใช้หมุนเวียนภายในรอบการดำเนินงาน (Operating Cycle) เช่น ร้านค้าปลีก จ่ายเงินสดไปซื้อสินค้าเข้าร้าน ต่อมาขายสินค้านั้นไปก็ได้รับชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดกลับคืนมา และนำเงินสดนั้นไปซื้อสินค้าไปขายอีกหมุนเวียนเช่นนี้ตลอดไป นอกจากทุนหมุนเวียนจะถูกใช้ไปเพื่อการชำระหนี้ค่าซื้อสินค้าเชื่อ จ่ายค่าแรงงาน

และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ดังนั้น จำนวนเงินทุนหมุนเวียนมักจะผันแปรไปตามวัฏจักรธุรกิจ

4. วัสดุสิ่งของ (Material) เป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและวัสดุสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิตหรือสร้างบริการตลอดเวลา (ธงชัย สันติวงษ์ 2545, หน้า 12)

การบริหารจัดการมีบทบาทการประสานปัจจัยการผลิตต่าง ๆ หรือทรัพยากรทั้งเงินทุน เครื่องจักร วัตถุดิบ และคน ให้เป็นระบบที่สามารถดำเนินงานโดยได้ประสิทธิภาพเสร็จสิ้นออกมาเป็นผลผลิตที่ดีในแง่ของสินค้าที่ดีเป็นเลิศ หรือบริการที่ดีเยี่ยม อิทธิพลที่กำหนดทฤษฎีการจัดการ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับอิทธิพลต่าง ๆ 4 ด้าน

1. อิทธิพลด้านเทคโนโลยี (Technological Forces) ประกอบด้วย ความรู้ เทคนิค และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนมีอิทธิพลการจัดการ การจัดการได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยี คือ การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม การวางแผน การตัดสินใจ การออกแบบองค์กร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ความเป็นผู้นำ และการควบคุม

2. อิทธิพลด้านเศรษฐกิจ (Economic Forces) ประกอบด้วย แนวโน้มด้านเศรษฐกิจ และการจัดการทรัพยากรทุกชนิด เช่น เงิน มนุษย์ ข้อมูล และสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ การขาดแคลนของทรัพยากรนำไปสู่ความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี อิทธิพลด้านเศรษฐกิจจะเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการจัดการในขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม การตัดสินใจ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การควบคุม และการออกแบบองค์กร

3. อิทธิพลด้านสังคม (Social Forces) ประกอบด้วย ค่านิยม ความต้องการและบรรทัดฐาน ซึ่งมีอิทธิพลในวัฒนธรรมขององค์กร อิทธิพลด้านสังคมจะเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รูปแบบการอพยพ ลักษณะการประกอบอาชีพของครอบครัว อิทธิพลด้านสังคมจะได้อิทธิพลด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ผู้บริหารจะต้องสามารถควบคุมความสัมพันธ์กับบุคลากร ทำให้เกิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจูงใจบุคลากร โครงสร้างองค์กร ความเป็นผู้นำ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์

4. อิทธิพลด้านการเมือง (Political Forces) ประกอบด้วย นโยบายของรัฐบาลและกฎหมาย ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อิทธิพลเหล่านี้จะกระทบต่อองค์กรและมีอิทธิพลต่อทฤษฎีการจัดการ

เพราะเป็นสิ่งแวดล้อม การวางแผน การตัดสินใจ การออกแบบองค์กร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการควบคุม

แนวคิดการบริหารจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ไม่เป็นหลักประกันว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของกระบวนการการมีส่วนร่วมมิใช่เพียงการดำเนินการให้มีการมีส่วนร่วมเท่านั้น หรือ การจัดการมีส่วนร่วมแล้วประชาชนเห็นด้วยกับโครงการ เพราะมีกลุ่มบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ไม่ได้อยู่ในกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้น ความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วม คือ ความสามารถในการจัดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการหรือการตัดสินใจซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางนำมาซึ่งข้อตกลงร่วมกันและการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถในการบริหารจัดการกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งเกี่ยวข้องกับคำถามว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรเกิดเมื่อไร ใครควรเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการและรูปแบบใด

แนวทางการบริหารจัดการมีส่วนร่วมที่ประสบผลสำเร็จ มีสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ 1) หัวใจหรือหลักการพื้นฐานของการบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผู้บริหารโครงการการมีส่วนร่วมต้องยึดถือประกอบด้วยหลัก 4S 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีการวิเคราะห์สถานการณ์และเตรียมการล่วงหน้า ดังนั้น การวางแผนโครงการ การมีส่วนร่วมจะเป็นกลไกหรือเป็นเครื่องมือช่วยให้การมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จ

หลัก 4s หัวใจของการบริหารกระบวนการมีส่วนร่วม

การบริหารจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควรยึดหลัก 4s คือ Starting Early หรือ การเริ่มต้นเร็ว กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเริ่มต้นระยะแรก มีการให้ข้อมูล กระตุ้นให้เกิดความคิดเห็น และมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนก่อนตัดสินใจความล้มเหลวของการมีส่วนร่วมของประชาชนในอดีตมักเกิดจากภาครัฐเริ่มกระบวนการมีส่วนร่วมช้า หลังจากการตัดสินใจเรียบร้อยแล้ว หรือมีข้อผูกมัดอื่น ๆ จนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ หรือหลังจากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างไรก็ตามการทำให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจ มิได้หมายความว่า ก่อนการตัดสินใจไม่กี่วัน หรือไม่กี่สัปดาห์ มิติเวลาเป็นปัจจัยหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ

อุไร เจือ หนองคล้า, (2552, หน้า 15 – 16) กล่าวว่า กลุ่มเป็นการรวมตัวกันของบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีการติดต่อสื่อสารกันได้จากทางตรงหรือทางอ้อมและมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มเกิดกระบวนการกลุ่มขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มจะต้องเป็นไปอย่างมีเสรีตามธรรมชาติภายใต้บทบาทของสมาชิกและจุดประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่ม มูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม ได้แก่ ความต้องการเพิ่มรายได้เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ คณะในชุมชนมีปัญหาด้านสุขภาพ ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน ได้รับคำแนะนำส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การต้องการเงินทุนและความรู้เพื่อประกอบอาชีพ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและกระแสเปลี่ยนแปลงทางสังคมและหากจำแนกลักษณะการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะได้แก่

1. การรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิต การตลาดหรือร้านค้าชุมชน ธนาคารข้าว เป็นต้น
  2. การรวมกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มจักสาน กลุ่มแปรรูปสมุนไพร กลุ่มเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่นให้ดีขึ้น
  3. การรวมกลุ่มเพื่อส่วนรวม เช่น การอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธารและป่าไม้ การอนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้คนมารวมตัวกันเป็นกลุ่ม ดังต่อไปนี้ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจบุคคลจะเข้ามารวมกลุ่มกัน หรือเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มที่มีอยู่แล้ว เมื่อมองเห็นว่ากลุ่มสามารถจะให้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแก่ตนได้ เช่น การประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ การเข้ากลุ่มสัจจะเพื่อกู้ยืมเงิน เป็นต้น
2. ปัจจัยทางด้านสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องการอยู่ในกลุ่มพวกเดียวกัน การรวมกลุ่มเป็นการตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น ความต้องการเข้าสังคม ความต้องการความรัก ความต้องการการยอมรับ และการยกย่องจากสังคม เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีสมัยใหม่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มเป็นไปได้สะดวกขึ้นและช่วยเป็นสื่อในการนำคนที่มีความสนใจในด้านเดียวกันมาพบปะกันจนเกิดเป็นกลุ่มขึ้น หรือการจัดตั้งกลุ่มเพื่อรับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านการเกษตร ระบบการปลูกพืชแผนใหม่

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551, หน้า 50 – 51 (อ้างใน วรรณภา สังเกต, 2552, หน้า 25 – 26) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒากลุ่มอาชีพว่า ควรจะต้องมีความเข้าใจถึงสถานการณ์ สภาพปัญหาของผู้รับว่ามีปัญหาและความต้องการอย่างไร พิจารณาถึงความจำเป็นก่อน และต้องทำความเข้าใจกับผู้ที่เราจะช่วยให้เข้าใจ ด้วยว่าเขาอยู่ในฐานะอย่างไร สมควรที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างไร เพียงใด ซึ่งหลักการการพัฒากลุ่มอาชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. รู้เรารู้จักศักยภาพกำลังของกลุ่ม การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์ศักยภาพจุดแข็ง จุดอ่อนของกลุ่มอาชีพ สำรวจความต้องการสภาพปัญหาของเกษตรกรระดับครัวเรือน ระดับกลุ่ม เพื่อการพัฒนาและกำหนดแนวร่วมอาสาพัฒนาการพัฒากลุ่มอาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้
2. รู้การบริหารจัดการ การบริหารจัดการมีส่วนร่วม 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งคือ ด้านการจัดการภายในกลุ่ม วางระบบการทำงาน วางตำแหน่งงานความรับผิดชอบ และมอบหมายภาระงานของกลุ่มให้แก่กลุ่มผู้บริหารงานกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม ส่วนที่สอง คือ การบริหารงานการผลิต ส่งเสริมการผลิต ผลผลิตภัณฑ์ โดยการหาแหล่ง สถานที่จำหน่ายในชุมชนและบริเวณจังหวัด ใกล้เคียง เป็นต้น
3. รู้หลักวิชาการ ด้านการบริหารการนำเทคโนโลยีการผลิต เทคโนโลยีการเกษตร การจัดการ และหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น และในการพัฒากลุ่มอาชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ให้กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการอย่างมีหลักเกณฑ์และสามารถพึ่งพาตนเองได้ อันนำไปสู่การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม การสร้างผู้นำของกลุ่มที่เกิดจากการยอมรับของสมาชิกในการบริหารจัดการ และการสร้างความสามัคคีในกลุ่มอาชีพ

ลักษณะของกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็ง ได้แก่

1. ประชาชนในชุมชน มีความประสงค์หรือความต้องการที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกันโดยความสมัครใจของสมาชิก
2. มีวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกับสมาชิกเป็นหลัก
3. สมาชิกการยอมรับและความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกัน
4. มีรูปแบบกติกา ข้อตกลง หรือระเบียบของกลุ่มที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย สมาชิกส่วนใหญ่ยอมรับ
5. สมาชิกมาร่วมกิจกรรมในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
6. มีหลักเกณฑ์การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ชัดเจนและโปร่งใส

7. สมาชิกมีความสามัคคี

8. มีเงินออมสามารถพึ่งพาตนเองได้

กิตติณัฐ บุซปฤกษ์, (2553, หน้า 16) ที่ได้ศึกษาเอกสารจากแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพพบว่า การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ ก็คือการรวมตัวกันของบุคคล หรือ สมาชิกที่อยู่ในสังคม ชุมชน หมู่บ้าน ซึ่งมีจุดประสงค์หรือมีจุดมุ่งหมายในด้านการประกอบอาชีพประเภทใดประเภทหนึ่ง เนื่องจากคนแต่ละคนมีความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแต่ไม่สามารถบำบัดความต้องการนั้นด้วยตัวเองได้ จึงต้องอาศัยผู้อื่นเข้ามาช่วยเหลือ จึงเกิดการรวมตัวของบุคคลที่มีความคิดความต้องการคล้ายกันรวมกันเป็นกลุ่มองค์ ทุกคนมารวมกันด้วยความสมัครใจ มีความสัมพันธ์ที่ดี เต็มใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 164) ให้ความหมายของกลุ่มว่า กลุ่มประกอบด้วยด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ได้สร้างแบบอย่างการกระทำระหว่างกันทางจิตขึ้น กลุ่มหรือหมู่คณะนี้ เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นองค์ภาวะอย่างหนึ่ง ทั้งโดยสมาชิกกลุ่มเองและโดยผู้อื่นด้วย ทั้งนี้ เพราะกลุ่มจะมีพฤติกรรมร่วมในแบบฉบับของตนเอง

Dwegith Sanderson (อ้างถึงใน พัฒน์ บุญรัตพันธุ์ 2549, หน้า 121) ได้ให้คำนิยามของกลุ่มว่า คือ บุคคลรวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีแบบแผนของการปฏิบัติต่อกันในทางจิตวิทยาและเป็นที่ยอมรับกันในสมาชิกของกลุ่มเอง และรวมทั้งกลุ่มอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ ก็เนื่องจากกลุ่มมีแบบอย่างของพฤติกรรมร่วมโดยเฉพาะ

โสภา ชูพิกุลชัย (อ้างถึงใน ธนันชัย ไควสุรัตน์, 2551, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของกลุ่มว่า กลุ่มต้องมีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีการแสดงพฤติกรรมตอบโต้สัมพันธ์กัน กลุ่มที่เกิดขึ้นมานั้นมีความผูกพัน อาจเป็นทางโครงสร้างหรือทางจิตใจ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม อาจจะประสบความขัดแย้งหรืออาจมีความคิดเห็นสอดคล้องกันได้ กลุ่มทุกกลุ่มต้องมีระบบการดำเนินงาน ในกลุ่มจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สุรชาติ แก้วทองประคำ, (2541, หน้า 4) กล่าวว่า กลุ่มคือบุคคลรวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมกันเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีแบบแผนของการปฏิบัติต่อกันทางจิตวิทยา ถ้าดำเนินการไปในทิศทางที่วางไว้ ประชาชนก็จะเกิดความศรัทธา เชื่อมั่น ที่จะเข้าร่วมมือให้การสนับสนุนกลุ่มมากยิ่งขึ้น เกิดการยอมรับกันในสมาชิกของกลุ่มเอง รวมทั้งกลุ่มอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพราะกลุ่มมีแบบอย่างของพฤติกรรมที่รวมกันโดยเฉพาะ

เขาวลักษณะ สันติโล, (2545, หน้า 4) กลุ่มจะต้องประกอบด้วย สมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก โดยมีจุดมุ่งหมายการกระทำกิจกรรมร่วมกันและมีพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิก

ฮอร์นบีและรูส ได้กล่าวถึงความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่ม หมายถึง จำนวนคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

เจนส์ ได้กล่าวถึงความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเข้าด้วยกัน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, (2545, หน้า 271) ได้กล่าวถึงความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีปฏิริยาสัมพันธ์กันในทางสังคม มีส่วนร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน มีความสัมพันธ์ที่มั่นคงถาวร และมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

Homans (1992, P 108) ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่ม คือ การรวมกันของปัจเจกบุคคลที่มีความหมายเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ความเกี่ยวข้องนั้นมีลักษณะแน่นอน กล่าวคือ สามารถสังเกตเห็นได้และชนิดของความเกี่ยวข้องนั้น จะชี้ให้ทราบถึงชนิดของกลุ่มว่าจะเป็นครอบครัว ผู้นำ กรรมกร สหภาพแรงงาน หรือฝูงชน เป็นต้น สมาชิกของกลุ่มจะมีการพบปะกันและมีการตัดสินใจในรูปกลุ่มอย่างสม่ำเสมอในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของกลุ่ม

Bales (2007, P105 (อ้างถึงใน ธนันชัย โควสุรัตน์, 2551, หน้า 11) ให้ทัศนะว่า กลุ่ม หมายถึง จำนวนบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งผูกพันร่วมกันในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และมีการพบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ บุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะรับรู้และทราบถึงสถานภาพของตนที่อยู่ในสังกัดกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งนั่นคือ แต่ละบุคคลสามารถรับรู้ (Perception) และตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มดังกล่าว

Bernard (1967, P. 238) นักจิตวิทยาสังคมศาสตร์ได้ให้ทัศนะเชิงจิตวิทยาสังคมเกี่ยวกับกลุ่มว่า เป็นที่รวมของบุคคล ซึ่งมาร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งถ้าไม่มีการรวมกลุ่มบุคคลเหล่านั้น ไม่สามารถไปถึงรางวัลหรือผลประโยชน์นั้น ๆ ได้ กลุ่มประสบความสำเร็จที่จะช่วยเหลือสนับสนุนให้สมาชิกให้ได้รับความพึงพอใจในการเข้ากลุ่มหรือไม่สามารถสนองความต้องการของสมาชิกได้ กลุ่มเหล่านั้นก็ยากที่จะดำรงความเป็นกลุ่มไว้ได้

ครรชิต ทับสุวรรณ, (2551, หน้า 27) ได้กล่าวว่า มิติในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่ม ใน 3 มิติ ประกอบด้วย มิติทางธรรมชาติ มิติทางกาลเวลา และมิติทางความหมาย ดังรายละเอียดคือ

มิติทางธรรมชาติของกลุ่ม เกิดจากลักษณะของธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งเป็นสัตว์สังคมที่ต้องการความสัมพันธ์กับคนอื่นเพื่อการเกื้อกูลพึ่งพาระหว่างกัน ซึ่งกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งมีความต้องการร่วมกันมาอยู่ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพยายามทำให้ความต้องการนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งในการอยู่ร่วมกันนั้นจะมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน เกิดเป็นกติกาของกลุ่ม มีการคัดสรรบุคคลเพื่อทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหรือผู้นำ และที่สำคัญจะต้องมีทุนหรือทรัพย์สิน และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน สำหรับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์เชิงสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จากการศึกษาประวัติศาสตร์ของกลุ่มจะพบว่า พื้นฐานของการรวมกลุ่มในสังคมไทย มักจะเริ่มจากวัตถุประสงค์ทางสังคม จากความช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่เกิดจากความจำเป็นทางสังคม เช่น กลุ่มเครือญาติ เหมืองฝาย แรงงาน ศาสนา ฯลฯ ต่อมาเมื่อได้รับอิทธิพลจากพลังกระแสภายนอก ซึ่งเป็นกระแสทางเศรษฐกิจและระบบของราชการ ตลอดจนแนวคิดการรวมกลุ่มแบบตะวันตก จึงทำให้เกิดการกระตุ้นในการรวมกลุ่มเพื่อรอบรับความช่วยเหลือกันหน่วยงานภายนอกหรือต่อรองทางการเมือง ซึ่งกลุ่มในลักษณะเช่นนี้เป็นการรวมกลุ่มในลักษณะก้าวกระโดด โดยไม่ได้พัฒนามาจากกลุ่มดั้งเดิมหรือกลุ่มธรรมชาติ เป็นผลให้กลุ่มต้องสลายไปในที่สุด

สำหรับมิติทางกาลเวลาของการรวมกลุ่ม พบว่า ประกอบด้วยการรวมกลุ่มแบบชั่วคราวเพื่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจะยุติเมื่อแก้ปัญหาได้ กลุ่มตามฤดูกาล กลุ่มถาวร เป็นกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมายระยะยาวเพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นสังคม และรักษาความสัมพันธ์ในชุมชน รวมถึงการสร้างพลังต่อรองของกลุ่ม เช่น กลุ่มเครือญาติ มิติทางประเภท/ขนาด ประกอบด้วยกลุ่มย่อยในหมู่บ้าน กลุ่มหมู่บ้าน และกลุ่มเครือข่าย ทั้งนี้กลุ่มแต่ละกลุ่มมีความสำคัญ และมีพัฒนาการอยู่เสมอ ทั้งในด้านของขนาด ปริมาณ และวัตถุประสงค์ โดยจะปรับเปลี่ยนตามสภาพการณ์ของสังคม

ส่วนมิติของกลุ่มในด้านของความหมายของวิธีการ หรือเป้าหมายการรวมกลุ่มเป็นวิธีการเพื่อการรองรับสิ่งที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการตอบสนองความต้องการของสมาชิก โดยมีระบบในการจัดการของกลุ่มเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม การแบ่งปันผลประโยชน์โดยมีกติกาหรือระเบียบของกลุ่มเป็นเครื่องกำหนด ทั้งนี้กลุ่มที่ดีควรมีลักษณะ คือ

1. สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน มีธรรมชาติเฉพาะตัวและพื้นฐานของจิตใจที่พร้อมจะให้อภัยกัน ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม รับฟังข้อโต้แย้งที่แตกต่างออกไป ไม่ยึดมั่นในความคิดของตนฝ่ายเดียว

2. ช่วยเหลือสมาชิกด้วยความเต็มใจ

3. รับรู้และสัมผัสความรู้สึกต่าง ๆ ของสมาชิกอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
4. มีความเชื่อมั่น ศรัทธาในความสามารถของสมาชิกของกลุ่ม
5. ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมทั้งยกย่องสรรเสริญกันตามฐานะที่เป็นอยู่ โดยไม่แสดงพฤติกรรมข่มขู่หรือหักล้างกัน

กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า, 14) กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการติดต่อสังสรรค์กันอยู่เสมอ มีความสนใจในกิจกรรมร่วมกัน และมีความรู้สึกว่าบางสิ่งบางอย่างที่สำคัญคล้าย ๆ กัน

Modavid and Harari (อ้างถึงใน ปัญญา เกษมพร, 2549, หน้า, 15) นักสังคมวิทยา ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ "กลุ่ม" ในรูปลักษณะขององค์การ (Organization) ว่าระบบขององค์การจะประกอบไปด้วย บุคคลตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าขึ้นไป มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน จนกระทั่งกลายเป็นแบบแผน (Pattern) ของบทบาท (Role) และหน้าที่ซึ่งพึงกระทำต่อกันเกิดขึ้น บังเกิดมาตรฐานของชุดบทบาทระหว่างสมาชิกขึ้นและเกิดบรรทัดฐาน (Norms) ซึ่งเป็นระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับหน้าที่ของกลุ่มสมาชิกต่อสมาชิก และสมาชิกต่อกลุ่มกำหนดไว้อย่างชัดเจน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กลุ่มต้องประกอบด้วยคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน จุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความสัมพันธ์กัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารกันและมีความผูกพันกัน

องค์ประกอบของกลุ่ม

พัฒนา บุญยรัตพันธุ์ (2549, หน้า, 122) กล่าวว่า องค์ประกอบของกลุ่มแยกได้ดังนี้

1. มีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งไม่จำกัดในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และเพศ มารวมกันหรือมาปรึกษาหารือกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อที่จะแก้ไขหรือขจัดข้อขัดข้องในเรื่องนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ให้หมดไป หรือให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนเองที่มีจุดมุ่งหมายเอาไว้

2. มีความสนใจร่วมกัน ความสนใจร่วมกันนี้มักจะแสดงออกได้ชัดจากวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กลุ่มทุกกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาจะต้องมีวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นเป้าหมาย ซึ่งสมาชิกทุกคนต้องการให้บรรลุ เช่น กลุ่มกรรมการวัด ก็มีวัตถุประสงค์ในการทำนุบำรุงรักษาวัด กลุ่มครอบครัวก็ต้องการให้สมาชิกทุกคนอยู่ดีมีสุข เป็นต้น ความสนใจร่วมกันนี้จะเป็แรงดึงดูดใจให้สมาชิกร่วมกลุ่มกัน เพื่อได้รับผลประโยชน์จากความสนใจนั้น ๆ ถ้าหากกลุ่มไม่สามารถดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ได้ กลุ่มก็จะเริ่มคลายตัวแตกแยก วัตถุประสงค์ของกลุ่มนี้จะต้องเป็นวัตถุประสงค์ที่ค่อนข้างถาวรอย่างฝูงชนมาดูฟุตบอลไม่ถือว่าเป็นกลุ่ม เพราะมีวัตถุประสงค์ชั่วคราวเพียงมาดูกีฬาเสร็จแล้วก็แยกย้ายกลับบ้านไปโดยไม่มีความสัมพันธ์ติดต่อกันอีก

3. มีการปฏิบัติต่อกัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดก็คือ สมาชิกภายในกลุ่มนั้นต้องมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะมีต่อบุคคลภายนอกกลุ่ม ในกลุ่มสมาชิกจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสมาชิกอื่น ๆ ที่ร่วมอยู่ในที่เดียวกันและให้ความสำคัญต่อสมาชิกนั้น ๆ ตามบทบาทและฐานะการจากไปของสมาชิกเพียงคนเดียวอาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อผู้ที่เหลืออยู่ เช่น ในกลุ่มครอบครัว หากเด็กไม่สบายก็จะทำความเดือดร้อนและไม่สบายใจต่อญาติพี่น้อง ในกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งกำลังถกเถียงกันอยู่อย่างเข้มข้น การลุกจากไปของผู้ใหญ่บ้าน อาจจะทำให้ที่ประชุมชะงักและเปลี่ยนแนวโน้มไปได้

กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า, 14) องค์ประกอบของกลุ่มมี 4 ประการ ได้แก่

1. มีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. มีกิจกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน
3. มีความผูกพันว่าเป็นพวกเดียวกัน
4. มีการติดต่อปะทะสังสรรค์กันอยู่เป็นประจำ

ประเภทของกลุ่ม

พัฒน์ บุณยรัตพันธุ์ (2549, หน้า, 122) กล่าวว่า กลุ่มอาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มที่เป็นทางการ (Formal Group) ซึ่งทุกฝ่ายภายในกลุ่มประเภทนี้ค่อนข้างจะมีระเบียบแบบแผนที่แน่นอน มีกฎเกณฑ์แบ่งความรับผิดชอบกันเป็นสัดส่วน เป็นกลุ่มที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่กว่า มีพิธีการมากกว่าธรรมดา ถือหลักการติดต่อกันในทางสังคมเป็นใหญ่หรือพูดง่าย ๆ กลุ่มประเภทนี้จัดตั้งขึ้นมา ก็เพื่อที่จะปฏิบัติงาน ซึ่งต้องใช้ความชำนาญงานพิเศษเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และนับเป็นกลุ่มที่มีเสถียรภาพมั่นคง ตัวอย่างที่เห็นได้ง่ายของกลุ่มประเภทนี้ ก็คือ หน่วยราชการต่าง ๆ ซึ่งมีระเบียบวินัยและสายการบังคับบัญชาที่แน่นอน เป็นต้น ในบางครั้งเราเรียกกลุ่มประเภทนี้ว่า กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group)

อย่างไรก็ดี กลุ่มที่เป็นทางการนี้ยังสามารถแบ่งออกได้เป็นอีก 2 ประเภท คือ

- 1.1 กลุ่มชนิดถาวร ซึ่งกลุ่มชนิดนี้เป็นหัวใจสำคัญของสังคมหรือองค์การต่าง ๆ เช่น คณะผู้บริหารชั้นสูง แผนกต่าง ๆ ของห้างร้าน บริษัท คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ ชาวนา เป็นต้น

1.2 กลุ่มชนิดชั่วคราว ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาทำงานใดทำงานหนึ่งในช่วงเวลาอันจำกัด ผลงานสำเร็จคณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งก็หมดภาระหน้าที่แล้วก็เลิกไป ฯลฯ เช่น คณะกรรมการจัดงานปีใหม่ หรือคณะกรรมการจัดงานวัด เป็นต้น

2. กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal Group) กลุ่มที่ไม่เป็นทางการไม่ได้เกิดขึ้นจากการแต่งตั้งเหมือนกับกลุ่มที่เป็นทางการ หากแต่สมาชิกค่อนข้างจะสมัครใจเข้ามาผูกพันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันมากกว่า กลุ่มที่ไม่เป็นทางการจึงเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ การผูกสัมพันธ์กันและการตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่ม กลุ่มที่ไม่เป็นทางการจะเกิดขึ้นซ้อนทับกับกลุ่มที่เป็นทางการ โดยพัฒนาเริ่มต้นมาจากกลุ่มที่เป็นทางการ กลุ่มที่ไม่เป็นทางการเกิดขึ้นเพราะวัตถุประสงค์ส่วนตัว เช่น พนักงานกลุ่มหนึ่งจากหลาย ๆ แผนกมักไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ โดยที่เกี่ยวข้อกับหน้าที่การงานของกันและกันน้อยมาก

กลุ่มที่ไม่เป็นทางการไม่ใช่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากความจงใจขององค์การ แต่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการมีเพื่อน มีสมาคม มีความสนใจร่วมกัน กลุ่มที่ไม่เป็นทางการกำหนดบทบาทและปทัสถานขึ้นมาเอง ไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรเหมือนเช่นการกำหนดบทบาทและปทัสถานของกลุ่มที่เป็นทางการ สิ่งเหล่านี้จะอยู่สนใจของสมาชิกของกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ แต่ละคนบทบาทและปทัสถานของกลุ่มที่ไม่เป็นทางการอาจจะไม่ชัดเจนแน่นอน หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย แต่ข้อสำคัญบทบาทและปทัสถานนี้มีผลต่อการปฏิบัติงานและประสิทธิผลขององค์การ

สำหรับกลุ่มหรือองค์กรประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ในงานพัฒนาชุมชนจะมี 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มตามธรรมชาติหรือกลุ่มเป็นทางการ เกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะอาชีพที่ทำอยู่เหมือนกัน เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า เป็นต้น เป็นกลุ่มที่มีอยู่โดยธรรมชาติในชุมชน ไม่มีระเบียบของกลุ่มและไม่มีวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกันอย่างชัดเจน

2. กลุ่มหรือองค์กรที่เป็นทางการพัฒนาจากกลุ่มธรรมชาติ เกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนเข้าไปชักชวน กระตุ้นชี้แนะให้ชาวบ้านที่มีลักษณะอาชีพที่ทำอยู่เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน และความสนใจร่วมกัน รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารขึ้นมา มีระเบียบปฏิบัติของกลุ่ม อีกทั้งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันชัดเจน

นอกจากนี้ กลุ่มหรือองค์กรที่เป็นทางการ ยังแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ

1. กลุ่มหรือองค์กรที่ชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น โดยระเบียบปฏิบัติร่วมกันชัดเจน มีวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

2. กลุ่มหรือองค์กรที่มีกฎหมายหรือระเบียบทางราชการรับรอง เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาสตรี เป็นต้น

กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า, 15) ประเภทของกลุ่มถ้าแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มมี 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) เป็นกลุ่มขนาดเล็กที่มีสมาชิก มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีความเป็นกันเอง ไม่มีกฎเกณฑ์ระเบียบที่แน่นอนตายตัวในการอยู่ร่วมกัน เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ

2. กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกมีความสัมพันธ์กันด้วยกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ ไม่คุ้นเคยใกล้ชิดกันเท่าที่ควร สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันแบบเป็นทางการมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มพ่อค้า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ฯลฯ

Cartwright and Zander (อ้างถึงใน ปัญหาภิพา เกษมพร, 2549, หน้า 16) ได้กล่าวถึงเหตุที่บุคคลจัดตั้งและเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่ม มีสาเหตุหรือปัจจัยดึงดูดให้เข้าร่วมกลุ่ม คือ ตัวกลุ่มเป็นความต้องการของบุคคล คือ บุคคลมีความพอใจในการรวมกลุ่ม เพื่อสนองต่อความต้องการของตนเอง บุคคลซึ่งเข้าร่วมในกลุ่ม เพราะมีความสนใจในกิจกรรมหรือโครงการขององค์การหรือกลุ่มนั้น ๆ การเข้าร่วมกลุ่มจะเป็นวิธีการสนองความต้องการมากกว่าอยู่นอกกลุ่ม หมายถึง บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายประการต่าง ๆ ซึ่งถ้าอยู่ภายนอกกลุ่มจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้

ครรรชิต ทองไทย (2551, หน้า 29) ได้กล่าวถึงกลุ่มที่เป็นทางการ (Formal Group) และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (Informal Group) ว่ามีการจัดตั้งขึ้น โดยมีสาเหตุที่สำคัญ คือ

1. จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการและพึงพอใจของมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Needs) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) และความต้องการด้านชื่อเสียงเกียรติยศ (Esteem Needs)

2. จัดตั้งขึ้นตามลักษณะความคล้ายคลึงและดึงดูด (Proximity and Attraction) หมายถึง กลุ่มที่ถูกจัดตั้งขึ้นจากการที่บุคคลได้มีการปฏิสัมพันธ์กัน โดยอาศัยการจัดตั้งตามคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคลที่มีความเหมือนหรือความคล้ายคลึงกัน และจัดตั้งตามสิ่งดึงดูดให้บุคคลมารวมกลุ่มกัน เพราะว่าบุคคลเหล่านั้นมีทัศนคติหรือแรงจูงใจในบางสิ่งบางอย่างที่คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันนั่นเอง

3. การจัดตั้งกลุ่มเพราะเหตุผลในเชิงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Reasons) การจัดตั้งกลุ่มในกรณีนี้เกิดขึ้นเพราะบุคคลมีความเชื่อมั่นว่า ถ้าหากเข้ามารวมกันเป็นกลุ่มแล้ว จะทำให้ได้รับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากกิจกรรมที่กระทำอยู่

กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า 17) วิธีการพัฒนากลุ่มหลังจากที่ได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นแล้ว เป็นบทบาทหน้าที่ของพัฒนากรที่จะต้องช่วยให้กลุ่มได้รู้ และเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มว่าจัดตั้งกลุ่มเพื่ออะไร และสมาชิกกลุ่มแต่ละคนต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างไรบ้าง กิจกรรมของกลุ่มจะต้องมีอะไรบ้าง จึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ดังนั้น วิธีการพัฒนากลุ่มที่สำคัญก็คือ การให้การศึกษแก่กลุ่ม ซึ่งมีหลายวิธี ได้แก่

1. การให้คำปรึกษาแนะนำ
2. การประชุมชี้แจง
3. การฝึกอบรม
4. การพาไปศึกษาดูงาน
5. การสาธิต
6. การให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่กลุ่ม

การให้การศึกษาคควรเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มได้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง จึงจะช่วยให้กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่นและประสบความสำเร็จความก้าวหน้า

อุดร จินตะเวช, (2549, หน้า 11) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการพัฒนากลุ่มว่า กลุ่มจะต้องมีขั้นตอนผ่านกระบวนการพัฒนา 4 ขั้นตอน มีดังนี้

1. การยอมรับซึ่งกันและกัน นั่นคือ ในขั้นตอนแรกของการจัดตั้งกลุ่ม สมาชิกยังไม่มี การติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันดีเท่าที่ควร และไม่ปรารถนาจะแสดงความคิดเห็นทัศนคติอย่างเปิดเผย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ธรรมชาติที่สมาชิกกลุ่มซึ่งมีภูมิหลังที่แตกต่างกันต้องเข้ามา ร่วมกลุ่มกิจกรรมเป็นครั้งแรก แต่อย่างไรก็ตามจากกระบวนการกลุ่มแล้วในที่สุดสมาชิกแต่ละคนจะเริ่มติดต่อสื่อสารกันและกัน และในที่สุดจะไปสู่การยอมรับซึ่งกันและกันว่าพวกตนอยู่ในกลุ่ม กิจกรรมเดียวกัน

2. การติดต่อสื่อสารและกระบวนการตัดสินใจ เมื่อกลุ่มได้ถูกยอมรับกันในระหว่างสมาชิกกลุ่มแล้ว สมาชิกเริ่มจะมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างเปิดเผย และการติดต่อสื่อสารเหล่านี้จะเป็นผลให้เพิ่มความเชื่อมั่น และมีการปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นภายในชั้น การถกเถียงหรือการอภิปรายที่

เกิดขึ้นในกลุ่มจะเริ่มเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องงานและพัฒนาขั้นตอนการทำงานเพื่อไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม

3. แรงจูงใจและผลผลิตของกลุ่ม ขั้นตอนนี้จะเป็นการพัฒนาของกลุ่มเพื่อความสำเร็จในเป้าหมายกลุ่มร่วมกัน และกลุ่มจะดำเนินงานด้วยความร่วมมือร่วมใจในระหว่างสมาชิกกลุ่ม

4. ระบบองค์การและการควบคุม เป็นขั้นตอนที่กลุ่มได้เกิดบรรทัดฐานของกลุ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเป็นแนวทางให้สมาชิกกลุ่มมีความผูกพันร่วมกัน และปฏิบัติตนไปในทิศทางเดียวกัน เป้าหมายของกลุ่มจะมีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายส่วนตัวของสมาชิกแต่ละคน แต่ละกลุ่มจะสร้างกลไกในการบังคับให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามบรรทัดฐาน หรือกฎเกณฑ์ของกลุ่ม และถ้าสมาชิกคนใดไม่ปฏิบัติตามหรือเบี่ยงเบนออกจากกฎเกณฑ์ที่กลุ่มตั้งไว้ กลุ่มจะทำการควบคุมและจะลงโทษสมาชิกด้วยการต่อต้านหรือปลดออกจากสมาชิกกลุ่มต่อไป

กลุ่มอาชีพ

1. ความหมายของกลุ่มอาชีพ กรมการปกครอง (2541 , หน้า 34 - 36) กล่าวว่า กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มชาวบ้านรวมกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมในด้านอาชีพเกษตร การแปรรูปผลผลิต การเกษตร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น การทำน้ำผลไม้ การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จักสาน เป็นต้น

สุนันทา เลานันท์ (2542, หน้า 46) กล่าวว่า กลุ่มอาชีพ หมายถึง กลุ่มของงานที่พบในหลายๆ องค์การ เช่น งานด้านธุรการ งานบัญชี งานทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งกลุ่มอาชีพจะพบในเกือบทุกองค์การ

2. การพัฒนากลุ่มอาชีพ ในด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพนั้น เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพึ่งตนเอง และการเพิ่มรายได้ให้ชาวบ้านควบคู่กันไป โดยการสร้างมูลค่าของผลผลิตด้วยการส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ จากกลุ่มอาชีพที่มีอยู่บนพื้นฐานของศักยภาพของท้องถิ่นการพัฒนา กลุ่มอาชีพมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมการปกครอง, 2541, หน้า 34 - 36)

2.1 เตรียมข้อมูลกลุ่มอาชีพ และผลผลิตที่มีศักยภาพ โดยรวบรวมข้อมูลผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพจากจังหวัด และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มอาชีพ ศักยภาพการผลิต การบริหารจัดการของกลุ่ม

2.2 จัดตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ทั้งที่เป็นลานสินค้าชุมชน เครือข่ายของร้านค้าชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน

2.3 ปรับปรุงทักษะและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากชุมชน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับทางด้านมาตรฐานของคุณภาพ

2.4 สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพในชนบท เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการจ้างงานในชนบทให้มากขึ้น

2.5 เสนอข้อมูลของกลุ่มอาชีพให้ภาคธุรกิจพิจารณาเพื่อกำหนดผลผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ต้องการจะซื้อ ตลอดจนกำหนดคุณภาพที่ต้องการ ดังนั้น หากกลุ่มอาชีพที่ไม่สามารถผลิตสินค้าได้คุณภาพในระดับที่ภาคธุรกิจต้องการ ภาครัฐจะต้องการให้การสนับสนุนแก่กลุ่มอาชีพ เช่น การพัฒนาฝีมือ จัดหาแหล่งทุน

2.6 ประสานงานให้กลุ่มอาชีพกับภาคธุรกิจให้พบกันเพื่อทำความเข้าใจความต้องการในด้านคุณภาพ รูปแบบ ปริมาณ และการบริหารจัดการ และตกลงทำธุรกิจร่วมกัน

3. องค์ประกอบของกลุ่มอาชีพ บงกช หงส์คำมี (2542, หน้า 13) กล่าวว่า การจัดตั้งกลุ่มอาชีพนั้นจะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 สมาชิกกลุ่มมีความสำคัญต่อการจัดตั้งกลุ่มมาก คุณสมบัติของสมาชิกที่ดีคือการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มด้วยเหตุผลของตนเอง มีความเข้าใจวัตถุประสงค์และนโยบายของกลุ่มชัดเจน ปฏิบัติตามระเบียบข้อตกลงโดยเคร่งครัด ซื่อสัตย์ เสียสละเพื่อกลุ่ม ทั้งด้านความคิด เวลา แรงงาน เพื่อให้กลุ่มดำเนินงานต่อไปได้

3.2 ผู้นำหรือคณะกรรมการกลุ่ม คุณสมบัติของผู้นำที่ดี คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ในหน้าที่ของตนเองและนโยบายกิจกรรมที่ตนเองบริหารงานอยู่ต้องมีความรู้ในกิจกรรมกลุ่มอื่น ๆ หรือสถานการณ์ทั่วไปด้วยเพื่อพิจารณาขยายกิจการให้ก้าวหน้าต่อไปมีความรับผิดชอบ สร้างศรัทธาให้เกิดแก่สมาชิกกลุ่ม และต้องใช้ความร่วมมือ หรือประสานงานกับหน่วยงานข้างเคียงด้วย

3.3 ระเบียบข้อบังคับ เป็นเรื่องกำหนดแนวทางการดำเนินงาน กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกไว้พร้อม ระเบียบข้อบังคับต้องมาจากมติของสมาชิกหรือสมาชิกยอมรับ ระเบียบข้อบังคับต้องมีการยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์ได้ และสมาชิกสามารถปฏิบัติตามได้

3.4 ต้องมีกิจกรรมซึ่งสมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์แน่นอน และสมาชิกมีบทบาทหน้าที่ร่วมกัน และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก

4. คณะกรรมการกลุ่มอาชีพ คณะกรรมการเป็นกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นตัวแทนของกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือด้านการบริหาร การตัดสินใจ การริเริ่มงานใหม่และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การมีคณะกรรมการดำเนินการ จะได้ผลดีกว่าที่จะอาศัยการดำเนินการเพียง

บุคคลเดียว เพราะคณะกรรมการจะเป็นที่ร่วมของบุคคลผู้มีความสามารถ สามารถระดมความรู้ ความคิดไปช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี

เดิม แยม์เสมอ (2524 ,หน้า 115 อ้างถึงใน สายชล ดอกอินทร์, 2554 หน้า 28) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการไว้ว่า คณะกรรมการในทางรัฐประศาสนศาสตร์ หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่พิจารณาค้นคว้าหาคำวินิจฉัยหรือข้อตกลงร่วมกัน แต่โดยทั่ว ๆ ไป คณะกรรมการ หมายถึง กลุ่มของคนที่ยกกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 190) กล่าวถึง การบริหารโดยองค์คณะบุคคลเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือกระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะที่เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารแบ่งอำนาจของการบริหารของพวกเขาให้กับผู้บังคับบัญชา และต้องการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การ ไม่ใช่แต่เพียงสัมผัสปัญหาหรือการแสดง ความห่วงใยเท่านั้น

Anstey (1962 P. 16) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการไว้ว่า คณะกรรมการ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลหรือองค์การที่คณะบุคคลนั้นสังกัดอยู่เพื่อทำหน้าที่ด้วยการประชุมพิจารณา ปรีกษาหรือปัญหาเฉพาะเรื่องทีคณะกรรมการชุดนั้นได้รับมอบหมายแล้วรวบรวมข้อวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะต่อองค์การนั้น ๆ

นอกจากนี้ อูทัย หิรัญโต (2532, หน้า 129 – 131อ้างถึงใน สายชล ดอกอินทร์, 2554 หน้า 29) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการกับการบริหารราชการ รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารด้วย โดยมีหน้าที่ ดังนี้

1. ประชุม
2. ระดมความคิดและผลิตความคิดเห็นร่วมกัน
3. มีมติอย่างใดอย่างหนึ่ง
4. ประสานงานระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ

และได้กล่าวถึงหลักการตั้งคณะกรรมการที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหาร มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการตั้งคณะกรรมการให้ชัดเจน ระบุกิจการและความรับผิดชอบอย่างแน่ชัด

2. คณะกรรมการจะต้องไม่ใหญ่เกินไป คณะกรรมการคณะหนึ่งควรมีกรรมการประมาณ 10 – 20 คน ถ้ามีความจำเป็นจะตั้งกรรมการหลายคน ก็ควรแบ่งออกเป็นคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ

3. เลือกตัวกรรมการด้วยความระมัดระวัง ควรคำนึงถึงความเต็มใจ ความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ตำแหน่งที่สำคัญที่สุดในคณะกรรมการ ซึ่งได้แก่ ประธาน และ เลขานุการของคณะกรรมการ การเลือกสรรกรรมการสองตำแหน่งนี้จะต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ ไม่ใช่ว่าเลือกโดยถืออาวุโส

4. คณะกรรมการไม่พึงได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในทางบริหาร หมายความว่า ควรได้ คณะกรรมการมีหน้าที่เสนอความเห็นในทางวิชาการ กำหนดรูปแบบและแสวงหาข้อเท็จจริงหรือ ข้อตกลงร่วมกัน หน้าที่ของคณะกรรมการไม่ใช่ออกคำสั่งในการบริหารโดยตรง เว้นแต่จะเป็น คณะกรรมการถาวร และได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่วินิจฉัยสั่งการด้วย

กรรมการพัฒนาชุมชน (อ้างถึงใน ตติยาพร ปรีเปรม, 2548, หน้า 22) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบคณะกรรมการการบริหารกลุ่มอาชีพไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

2. คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการผลิต

3. คณะกรรมการฝ่ายควบคุมคุณภาพ

4. คณะกรรมการฝ่ายการตลาด

5. คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

6. อื่น ๆ (ตามความเหมาะสม)

โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่คณะกรรมการอำนวยการ (แต่ละตำแหน่ง)

ประธาน มีหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม ลงนามในเอกสารทางการเงินร่วมกับเหรัญญิก ดูแลควบคุมการดำเนินการ

รองประธาน ทำการแทนประธานทุกอย่างเมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตามที่มอบหมาย

เลขานุการ ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน เตรียมการประชุมทั้งของการประชุมใหญ่ และการประชุมคณะกรรมการ แจ้งนัดการประชุม จัดส่งหนังสือ บันทึกรายงานประชุม ตลอดจนทำหน้าที่ อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการอำนวยการตกลงมอบหมายให้ทำ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบตามมติของกลุ่ม

ผู้ช่วยเลขานุการ ทำหน้าที่แทนเลขานุการทุกอย่าง เมื่อเลขานุการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตามที่มอบหมายหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการอำนวยการ

1.1 พิจารณารับสมัครสมาชิก

1.2 พิจารณาในเรื่องรายได้ – รายจ่ายของกลุ่ม กำหนดเงินทุน เงินลงหุ้นตามที่

เห็นสมควร

1.3. ร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายการเงิน กำหนดการประชุมใหญ่ พร้อมทั้งทำรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่

1.4 พิจารณากำหนดจำนวนหุ้น ต่ำสุด – สูงสุด ที่สมาชิกคนหนึ่งใช้สิทธิถือครองได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ

1.5 ดำเนินการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหาร เพื่อพิจารณาเลือกตั้งหรือซ่อมตำแหน่งที่ว่างลงของคณะกรรมการทุกคณะ

1.6 ร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายการเงินพิจารณาจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิก

1.7 พิจารณาร่างแก้ไขระเบียบข้อบังคับเพื่อเสนอขออนุมัติที่ประชุมใหญ่

1.8 พิจารณาวិธีการส่งเสริมและให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิก ติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มภายนอก รวมถึงองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในและนอกประเทศเพื่อความเจริญก้าวหน้าของกลุ่ม

1.9 ดำเนินการต่าง ๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่สมาชิก

2. คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการผลิต มีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลการผลิต อำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก และให้สมาชิกได้มีการผลิตตลอดเวลาและทั่วถึง

3. คณะกรรมการฝ่ายควบคุมคุณภาพ มีหน้าที่ควบคุมการผลิตของสมาชิกให้มีการผลิตอย่างมีคุณภาพและปริมาณ เป็นไปตามความต้องการของตลาด ให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกให้ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยังเป็นผู้นำลวดลายหรือรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มาสู่สมาชิกอยู่เสมอ ๆ

4. คณะกรรมการฝ่ายการตลาด มีหน้าที่ส่งเสริมการขายให้กับกลุ่ม ติดต่อหาตลาดทั้งภายในหมู่บ้าน ตำบล และภายนอก รวมทั้งนำสินค้าของกลุ่มไปช่วยจำหน่ายให้ หรือติดต่อหาบุคคลเข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ทำสถิติข้อมูลการขาย ร่วมมือกับฝ่ายกำหนดเวลาการผลิตให้เหมาะสมว่าช่วงใดจะผลิตปริมาณเท่าใด และพยายามให้มีการขายทิ้งปลีก – ส่ง

5. คณะกรรมการฝ่ายการเงิน มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการเงินของกลุ่ม โดยอยู่ภายใต้การแนะนำของคณะกรรมการอำนวยการ และมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 5.1 ควบคุมดูแลเงินทุนต่าง ๆ หลักฐานทางการเงิน สิ่งประกัน ใบสำคัญต่าง ๆ รวมถึงทรัพย์สินทั้งหมดของกลุ่ม
- 5.2 ลงลายมือในเอกสารการเงิน และหรือเอกสารที่ใช้แทนเงินในนามของกลุ่ม ร่วมกับประธานหรือรองประธาน
- 5.3 เก็บรักษาและดูแลเอกสารทางการเงินทุกประเภท
- 5.4 รับเงินและเงินรายได้ต่าง ๆ ของกลุ่ม และต้องนำเงินทั้งหมดที่ได้รับฝากไว้กับที่ปลอดภัยหรือตามที่คณะกรรมการบริหารได้กำหนดไว้
- 5.5 ทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับหน้าที่ด้านการเงิน

กล่าวโดยสรุป การบริหารในรูปคณะกรรมการนั้นเป็นการดำเนินงานโดยคณะบุคคลมา ร่วมกันตัดสินใจพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มอาชีพ ซึ่งน่าจะได้ผลดีกว่าบุคคล คนเดียว โดยการตั้งคณะกรรมการให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งภายในกลุ่มอาชีพเป็นเทคนิค การบริหารงานที่จะช่วยให้งานของกลุ่มอาชีพได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่เป็นกรรมการและ ทำงานกันเป็นทีม

จะเห็นว่ากลุ่มอาชีพเป็นการรวมตัวของบุคคลที่มีองค์ประกอบอาชีพเดียวกันหรือ ลักษณะที่ใกล้เคียงกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์และเพิ่มมูลค่าของผลผลิต กลุ่ม อาชีพจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้นสมาชิกต้องมีความสามัคคี และยอมรับสถานภาพภายในกลุ่ม มี ผู้นำที่ชำนาญการในอาชีพนั้น ๆ หรือมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำกลุ่มให้ประสบ ความสำเร็จได้ ตลอดจนบริหารงานในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ ก็ต้องมีระเบียบและกำหนดหน้าที่ ให้ชัดเจน

ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกลุ่ม

Cattell (1971 P. 22 - 23) ได้กล่าวถึงทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกภาพของกลุ่ม ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 2 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งส่วนแรกเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ของกลุ่ม และ ส่วนที่สองเกี่ยวกับพลวัตของบุคลิกภาพของกลุ่ม

1. ในส่วนที่หนึ่งเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ของกลุ่มนั้นประกอบด้วย

1.1 ลักษณะของประชากร หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลแต่ละบุคคลที่มา รวมตัวกันเป็นกลุ่ม ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล เช่น ระดับสติปัญญา ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม

1.2 บุคลิกภาพของกลุ่ม หมายถึง พลังหรือผลที่กลุ่มสามารถบันดาลให้เกิดขึ้น ซึ่ง พลังอันนั้นอาจจะสำแดงต่อกลุ่มอื่น ๆ หรือต่อสิ่งที่อยู่รอบข้างกลุ่มก็ได้ บุคลิกภาพของกลุ่มเป็น

อย่างไร อาจรู้จากพฤติกรรมที่กลุ่มแสดงออกไปแล้ว และอาจจะคลุมไปถึงวิธีการตัดสินใจต่าง ๆ ของกลุ่มอีกด้วย

1.3 ลักษณะโครงสร้างภายในของกลุ่ม หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ตัวอย่างของโครงสร้างภายในก็มี เช่น บทบาทของสมาชิกแต่ละคน ตำแหน่งที่สมาชิกแต่ละคนมีอยู่ กลุ่มเล็กกลุ่มน้อยในกลุ่มและช่วยการสื่อสารภายในกลุ่ม

2. ในส่วนที่สองที่เกี่ยวข้องกับพลวัตของบุคลิกภาพของกลุ่ม Cattell กล่าวว่า โดยปกติแล้วงานหรือกิจกรรมของกลุ่มอาจจำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ ชนิดแรกเป็นงานที่มุ่งเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มประสบความสำเร็จเป็นเช่นนี้ พลังงานของกลุ่มบางส่วนจะถูกใช้ไปเพื่อสร้างความสามัคคีและแก้ไขความขัดแย้งของสมาชิกในกลุ่ม พลังงานอีกส่วนหนึ่งจะนำไปใช้เพื่อทำงาน หรือปฏิบัติงานของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Stockdill (1971 P. 26 - 27) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของทฤษฎีว่าด้วยความสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (A Theory of Group Achievement) ไว้ 3 ประการ คือ

1. สิ่งที่สมาชิกรับเข้า เมื่อบุคคลมาอยู่รวมกันจะเกิดผลดังนี้ มีการแสดงออกหรือการปฏิบัติงาน (Performa)
2. ตัวแปรที่เป็นสื่อกลาง เปรียบเทียบได้กับกระบวนการแปรเปลี่ยนสิ่งที่สมาชิกรับเข้า ให้เป็นผลผลิตหรือสิ่งนำออก ตัวแปรต่าง ๆ ประกอบด้วย

2.1 โครงสร้างอย่างเป็นทางการ (Formal Structure) คือ สิ่งที่เราคาดหวังจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น การกำหนดตำแหน่งให้แก่สมาชิกแต่ละคนให้มีสถานภาพ หน้าที่ วัตถุประสงค์ และปทัสถาน ตามที่ควรจะเป็นเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติและมีปฏิกิริยาตามที่คาดหวัง และทำให้ผลของการทำงานเป็นจริงขึ้นมาได้

2.2 โครงสร้างของบทบาท (Role Structure) คือ โครงสร้างของกลุ่มที่เชื่อว่ามียู่ภายในตัวสมาชิกแต่ละคน สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทของตนอย่างเต็มที่ บทบาทดังกล่าวคือความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงาน ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3. สิ่งที่น่าออกของกลุ่มหรือผลผลิตของกลุ่ม หรือสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม ผลที่ได้จากสิ่งที่สมาชิกรับเข้า แล้วแปรเปลี่ยนด้วยกระบวนการที่เรียกว่าตัวแปรสื่อกลาง สิ่งที่น่าออกของกลุ่มนี้จะออกมาเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 3.1 ผลผลิตหรือผลของการทำงาน (Productivity)
- 3.2 ขวัญ (Morale)

3.3 ความสามัคคี (Cohesion) หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม (Group Integration)

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและการรวมกลุ่ม

มนุษย์ทุกคนที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมทุกสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายย่อมต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ดังจะเห็นได้ว่าตั้งแต่มนุษย์มีชีวิตเกิดขึ้นมาก็มีกลุ่มแรกที่ต้องจัดตัวเองเข้าไปอยู่เป็นสมาชิกของกลุ่ม คือ กลุ่มครอบครัว และเมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็จะมีกลุ่มตัวเองต้องเข้าไปสังกัดอีกหลายกลุ่มตามแต่โอกาส วัย และสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มเครือญาติ กลุ่มเพื่อนกลุ่มกิจกรรม หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ความหมายของคำว่า กลุ่ม จะต้องประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ได้สร้างแบบอย่างของการกระทำระหว่างกันทางจิตขึ้น กลุ่มหรือหมู่คณะนี้เป็นที่ยอมรับว่า เป็นองค์ภาวะอย่างหนึ่ง ทั้งโดยสมาชิกของกลุ่มเองตามปกติและโดยผู้อื่นด้วย ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีพฤติกรรมร่วมในแบบฉบับเฉพาะของตนเอง (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสภา, 2524 อ้างถึงใน ประไพศรี วันทาสุข, 2554 หน้า 8)

Brodbeck (อ้างใน กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนารัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย, 2529 อ้างถึงใน ประไพศรี วันทาสุข, 2554 หน้า 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มคือ การรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ความเกี่ยวข้องนั้นมีลักษณะที่แน่นอน กล่าวคือ สามารถสังเกตเห็นได้และชนิดของความเกี่ยวข้องนั้น จะขึ้นอยู่กับหรือจะชี้ให้ทราบถึงชนิดของกลุ่มว่าจะเป็นการครอบครัว ผู้พึง กรรมการ สหภาพแรงงาน หรือฝูงชน เป็นต้น

ส่วนสาเหตุที่มนุษย์จะต้องรวมกันอยู่เป็นพวกนั้น ก็เพราะว่ามนุษย์มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุดและความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตัวเองก็ไม่สามารถจะบำบัดเองได้จึงต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีการแลกเปลี่ยนสิ่งของกัน ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่ามนุษย์ต้องมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม คือ

1. เพื่อให้มีชีวิตรอดอยู่ได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์ช่วยตนเองไม่ได้เป็นระยะเวลานานถ้าต้องการอยู่โดดเดี่ยวก็อาจจะตายได้

2. เพื่อความปลอดภัย มนุษย์ทุกคนต้องการความปลอดภัย หรือมีชีวิตอยู่อย่างปราศจากการถูกขู่เข็ญ ถูกบังคับ ความปลอดภัยจะแสวงหาได้จากกลุ่มมนุษย์ด้วยกัน เช่น ความปลอดภัยทางร่างกาย มีอาหาร มีที่อยู่อาศัย มีความปลอดภัย มีคนรักเอาใจใส่ เป็นต้น

3. เพื่อต้องการมิตรภาพ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมมนุษย์ต้องการมีเพื่อนต้องการพบปะสังสรรค์ ไม่ต้องการอยู่อย่างโดดเดี่ยว เพราะฉะนั้นมนุษย์จึงต้องอยู่เป็นพวก

ลักษณะการรวมกลุ่มของมนุษย์ กลุ่มมนุษย์ลักษณะพิเศษกว่ากลุ่มสัตว์ชนิดอื่น ๆ กลุ่มมนุษย์มีลักษณะการรวบรวมกลุ่มดังนี้

1. มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในบางครั้งต้องอาศัยพึ่งพากับคนอื่นหรือบางครั้งเป็นอิสระแก่ตน ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากใคร เพราะฉะนั้นลักษณะมนุษย์จึงแตกต่างจากสัตว์อื่น

2. มีการควบคุมทางสังคมในกลุ่มมนุษย์จะต้องมีการควบคุมพฤติกรรมให้มีกฎเกณฑ์ มีกติกาข้อบังคับทั้งวิธีที่เป็นทางการและวิธีที่ไม่เป็นทางการ การควบคุมทางสังคมนี้ออกมาในรูปแบบของขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และกฎหมาย เป็นต้น

3. มีลักษณะกลุ่มมนุษย์ เมื่อเข้ามาอยู่ในกลุ่มต้องทิ้งลักษณะบางสิ่งบางอย่างที่เป็นลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของตนมาเป็นลักษณะกลุ่ม และการที่คนมารวมกลุ่มกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.1 ความใกล้ชิดกันของสถานที่อยู่ ทำให้คนมารวมกันเป็นกลุ่ม เพราะต้องการความสะดวกสบายในการติดต่อกัน เช่น อยู่บ้านในละแวกเดียวกัน

3.2 มีทัศนคติตรงกัน การที่อยู่รวมกันไปนาน ๆ คนที่มีทัศนคติตรงกันจะทำงานร่วมกันได้นาน และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3.3 มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีอาชีพเหมือนกัน มีลักษณะบางสิ่งบางอย่างที่เหมือนกัน เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น ทางด้านลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (อารณณ์พันธ์ จันทรสว่าง, 2525 อ้างถึงในประไพศรี วันทาสุข, 2554 หน้า 10)

- 1) มีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 2) มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
- 3) มีจุดมุ่งหมายและการทำกิจกรรมร่วมกัน
- 4) มีพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม

การรวมกลุ่ม แบ่งได้ 2 ชนิด คือ

1. กลุ่มที่มีพิธีการ จะเป็นกลุ่มที่มีโครงสร้างแน่นอน มีกฎเกณฑ์ มีข้อบังคับแน่นอนถึงการดำเนินงานและวิธีการจัดผู้รับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ เฉพาะตน บทบาทของสมาชิกแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

2. กลุ่มไม่มีพิธีการ สมาชิกแต่ละคน ไม่ทราบว่ามีหน้าที่อย่างไรบ้าง บุคคลจะมาอยู่ร่วมกันโดยความสมัครใจ สมาชิกภายในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันดีเต็มใจช่วยเหลือกันอย่างใกล้ชิด

ลักษณะของกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ก็นับว่ามีอิทธิพลสำคัญ เช่น กลุ่มชนิดปฐมภูมิ สมาชิกภายในกลุ่มมีแนวโน้มที่จะมีการร่วมมือกันมากกว่ากลุ่มทุติยภูมิ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มปฐมภูมิมี่ความสนิทสนมกลมเกลียวใกล้ชิดกันมากกว่าทุติยภูมิ ลักษณะของกลุ่มที่มีความร่วมมือกันดี อุดม สำอางกุล (2524 อ้างถึงในประไพศรี วันทาสุข, 2554 หน้า 10) เสนอว่าต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเข้าใจอันดีต่อสมาชิกของกลุ่มเข้าใจทั้งในธรรมชาติเฉพาะตัวและพื้นฐานของจิตใจซึ่งพร้อมที่จะให้อภัยเสมอ
2. มีการยอมรับกัน โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคนว่ามีค่าควรแก่การรับฟัง ยอมรับในเหตุผลและข้อโต้แย้งที่แตกต่างออกไป ไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นฝ่ายเดียว
3. มีการช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจกันดีพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือกันด้วยความเต็มใจจากใจจริง
4. มีความไวต่อการรับความรู้สึกของกันและกัน รับรู้การสัมผัสความแตกต่างของกันและกันปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องตามสถานการณ์
5. มีความเชื่อมั่นและศรัทธากัน มีความมั่นใจและเชื่อใจในความสามารถของกันและกันไม่หวั่นไหวแม้เมื่อได้ยินคำกล่าวขวัญสมาชิกคนใดในกลุ่มจากคนอื่น ให้เหตุผลและความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ
6. ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าจะสนิทสนมและเข้าใจกันดีอย่างน้อยเพียงใดก็ตามแต่เมื่ออยู่ต่อหน้าคนอื่นก็ให้เกียรติ และยกย่องสรรเสริญกันตามฐานที่เป็นอยู่ ไม่ควรแสดงพฤติกรรมข่มขู่หรือหักล้างกัน

นอกจากนั้น การรวมกลุ่มของประชาชนในการพัฒนาชุมชนโดยการจัดตั้งเป็นองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้านนั้น จะต้องยึดหลักให้ประชาชนมีความสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งความคิดเห็นของ (ไพรัตน์ เดชะรินทร์, 2526 อ้างถึงในประไพศรี วันทาสุข, 2554 หน้า 11) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งองค์กรประชาชนเพื่อให้มีความสามารถพึ่งตนเองได้ ควรมีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความสำเร็จขององค์กรประชาชน ต้องขึ้นอยู่กับว่ามีจำนวนผู้นำพอสมควร ในชุมชนที่มีความเข้าใจเรื่องความสำคัญขององค์กรประชาชน และผู้นำเหล่านี้จะต้องมีความบริสุทธิ์ใจ
2. ความจำเป็นของการมีองค์กรประชาชน และสามารถดำเนินกิจกรรมได้ดีก็ต่อเมื่อวัตถุประสงค์ของการจัดการองค์กรประชาชนแน่ชัดว่า ตั้งขึ้นมาเพื่อต่อสู้กับใคร และจะต้องรวมตัวกันต่อสู้เพื่อสมาชิกในเรื่องอะไร

3. ในระยะเริ่มต้นของการจัดตั้งองค์กรประชาชนต้องอาศัยบุคคล ผู้รู้ อาจจะเป็นประชาชนทั่วไป ผู้นำหรือบุคคลภายนอกที่เก่ง และบริสุทธิ์ใจเป็นผู้แนะนำ และต้องการได้รับการสนับสนุนเรื่องการทำ ความเข้าใจกับสมาชิกผู้ก่อตั้งอย่างต่อเนื่องต่อไปอีกสักระยะหนึ่ง การช่วยเหลือด้านอื่น ๆ มีความจำเป็นน้อยกว่าเรื่องการทำ ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้ง

4. หากจะให้การจัดตั้งองค์กรประชาชนในระดับหมู่บ้าน มีความสามารถพึ่งตนเองได้ ต้องการจัดตั้งองค์กรระดับจังหวัด หรือมีหน่วยงานระดับจังหวัดทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงในด้านการติดต่อกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกิดความสามารถขององค์กรจัดตั้งในระดับหมู่บ้าน

5. ในบรรดาการจัดตั้งองค์กรประชาชนที่สำคัญและตรงกับความต้องการของชาวบ้าน คือ องค์กรจัดตั้งที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ องค์กรด้านสังคม ศาสนาและการปกครองชาวบ้านได้มีการรวมตัวทำกันอยู่แล้ว และสามารถทำกันได้เมื่อกิจกรรมเกิดขึ้น ราชการและหน่วยงานภายนอกไม่ควรเข้าแทรกแซงองค์กรด้านเศรษฐกิจมากนัก นอกจากความรู้ด้านการบัญชีและการเงิน การนำเงินหรือประโยชน์ไปหล่อให้มีการจัดตั้งกลุ่มจะเกิดความล้มเหลว ผู้การทำ ความเข้าใจที่แท้จริงไม่ได้

นอกจากความหมายของกลุ่มและหลักการรวมกลุ่มของประชาชนในการพัฒนาชุมชนแล้ว ประไพศรี วันทาสุข, (2554 หน้า 12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกภาพของกลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่วนแรกจะเกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ของกลุ่ม และส่วนที่สองเกี่ยวกับพลวัตของบุคลิกภาพรวมของกลุ่ม ในส่วนแรกหรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ของกลุ่มนั้นประกอบไปด้วยลักษณะของประชาชนหรือสมาชิกของกลุ่ม ลักษณะบุคลิกภาพของกลุ่มและลักษณะของโครงสร้างภายในถ้าจะกล่าวอธิบายให้ละเอียดลงไปอีกก็อาจกล่าวได้ดังนี้

1. ลักษณะของประชากร หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลแต่ละคนที่มาวมกันเข้าเป็นกลุ่มซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ระดับสติปัญญา ทักษะ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ถ้าพูดถึงลักษณะของประชากรทั้งกลุ่ม

2. บุคลิกภาพของกลุ่ม หมายถึง หลังหรือผลที่กลุ่มทั้งกลุ่มสามารถบันดาลให้เกิดขึ้นซึ่งพลังอันนั้นอาจจะสำแดงต่อกลุ่มอื่น ๆ หรือต่อสิ่งที่อยู่รอบข้างกลุ่มก็ได้ บุคลิกภาพของกลุ่มเป็นอย่างไรอาจจะรู้ได้จากพฤติกรรมที่กลุ่มแสดงออกไปแล้ว แล้วอาจจะคลุมนรวมไปถึงวิธีการตัดสินใจต่าง ๆ ของกลุ่มอีกด้วย

3. ลักษณะโครงสร้างภายในกลุ่ม หมายถึง สัมพันธะระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ตัวอย่างของโครงสร้างภายในก็มี อาทิ บทบาทของสมาชิกแต่ละคน ตำแหน่งที่สมาชิกแต่ละคนมีอยู่ในกลุ่มและขอบข่ายการสื่อสารภายในกลุ่ม เป็นต้น

โดยปกติแล้ว งานหรือกิจกรรมของกลุ่มอาจจะจำแนกออกได้เป็น 2 ชนิด คือ เป็นงานที่มุ่งรักษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และเป็นงานที่มุ่งเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มประสบความสำเร็จ เมื่อเป็นเช่นนี้พลังของกลุ่มบางส่วนก็ถูกนำไปใช้เพื่อทำงานหรือปฏิบัติการกิจของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

จากความหมายของกลุ่มและหลักการรวมกลุ่มที่ได้เสนอมานี้ ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการอธิบายถึง กลไก วิธีการ และรูปแบบ ตลอดจนพฤติกรรมที่กลุ่มองค์กรชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในการดำเนินการของกิจกรรมต่าง ๆ แต่ละประเภทมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้อยู่รอด มีความปลอดภัย ให้ดำรงอยู่ได้ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันให้ความร่วมมือจึงจะพัฒนาได้ ดังชุมชนบ้านตำแยที่มีการรวมกลุ่มเพื่อก่อตั้งสถาบันการเงินชุมชนขึ้นมา จนมีความเข้มแข็ง

การส่งเสริมอาชีพโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของอาชีพ

อาชีพ หมายถึง การทำมาหากินจากการทำงาน หรือกิจกรรมใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ เป็นงานที่สุจริต ไม่ผิดศีลธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม

การมีอาชีพ เป็นสิ่งที่สำคัญในวิถีชีวิตและการดำรงชีพของคน อาชีพจึงมีความสำคัญต่อตนเองและครอบครัว ตลาดแรงงาน ผู้บริโภคและผู้รับบริการ ตลอดจนส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติ

ประเภทของอาชีพ ประเภทของอาชีพสามารถจัดแบ่งได้หลายประเภท ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะอาชีพ ได้แก่

1.1 อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการ ได้แก่อาชีพผู้ผลิต เป็นการสร้างผลผลิตขึ้นจำหน่ายเอง เช่น การเกษตร อาหารอาชีพผู้บริการ คือ อาชีพที่อำนวยความสะดวกสบาย หรือสร้างความบันเทิง

1.2 อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการ

2. แบ่งตามลักษณะของรายได้ และความมั่นคงในอาชีพ ได้แก่

2.1 อาชีพหลัก เป็นอาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบการ

2.2 อาชีพพรอง หรืออาชีพเสริม เป็นอาชีพที่ใช้เวลานานกว่าเวลางานปกติของอาชีพหลัก ประโยชน์ของการอาชีพ อาชีพมีประโยชน์ต่อบุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ พอประมวลได้ ดังนี้

- 1) เป็นการสร้างรายได้แก่ บุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ
- 2) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ตามสภาพท้องถิ่น ให้เกิดความคุ้มค่า นำมาแปรรูปประดิษฐ์ ประยุกต์ ใช้ในงานอาชีพ ตลอดจนธุรกิจการท่องเที่ยวและการพักผ่อนหย่อนใจ
- 3) ช่วยแก้ปัญหาความยากจน เมื่อมีอาชีพก็มีรายได้ มีทุนใช้เพื่อการศึกษาเล่าเรียน เมื่อมีการศึกษาดี ย่อมกินดีอยู่ดี ร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี
- 4) ทำให้คนในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น มีผลผลิตตามนโยบายรัฐบาล หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และมีความรู้สึกรักผูกพันต่อท้องถิ่นของตนเอง

มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

หลักการของการส่งเสริมอาชีพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย, 2549, หน้า 14) ตามหลักการแนวคิดและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางความไม่ประมาท คำนึงถึงหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล โดยมีความรู้มีข้อมูล มีภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นทุนของท้องถิ่น สร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับประชาชน รู้เท่าทันเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพมีความรอบคอบทั้งการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ วิธีการดำเนินชีวิตที่มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ความขยัน ความอดทน มุ่งมั่นเพื่อให้ประสบความสำเร็จ มีรายได้อาชีพพึ่งตนเองได้และมีกำลังที่สนับสนุน แบ่งปัน ส่งเสริมคุณภาพชีวิตส่งเสริมสภาพแวดล้อมของประชาชนทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัวและระดับชุมชน สังคมอย่างมีความสุข

แนวทางการส่งเสริมอาชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพและส่งเสริมอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น จัดทำทะเบียนอาชีพ ทะเบียนวัตถุประสงค์ ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน การสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการส่งเสริมอาชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การฝึกอาชีพ ฝึกอบรม ตามความต้องการของประชาชน กลุ่มอาชีพในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการผลิต การปลูก การสร้างผลผลิต ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนส่งเสริมอาชีพและสร้างโอกาสให้เกิดการทำงาน สร้างรายได้แก่ประชาชนอยู่ในวัยทำงาน สตรีและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่รับผิดชอบของท้องถิ่น
3. ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน อันเป็นประโยชน์

ต่อการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ มีการบริหารท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในพื้นที่รับผิดชอบของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและการบริหารจัดการที่ดี

4. การส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพของประชาชน

5. การส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในท้องถิ่น เพื่อสร้างองค์ความรู้ ทักษะ การบริหารจัดการ การปรับปรุงและสร้างโอกาสการแข่งขัน ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศและต่างประเทศ

6. การส่งเสริม สนับสนุน ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจในการจัดทำแผนการส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กร ประชาชนกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

7. มีการติดตามประเมินผล แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นและปรับปรุง แก้ไขพัฒนาไปสู่ความต้องการของประชาชนในทุกระดับ

แนวความคิดการพึ่งตนเองของชุมชน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2545, หน้า 15) การพึ่งตนเอง (Self-Reliance) ในที่นี้หมายถึง ความหมายในการดำรงชีวิตของตนอยู่อย่างอิสระมั่นคง สมบูรณ์ การพึ่งตนเองได้ มีได้ทั้งระดับปัจเจกชนและชุมชน คำว่า“ปัจเจกพึ่งตนเอง” หมายถึง การที่บุคคลสามารถดำรงอยู่ได้อย่างอิสระ เช่น สามารถแยกตัวออกมาอยู่ต่างหากจากพ่อแม่มีความมั่นคงในชีวิต สามารถเลี้ยงตนเองได้ ตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ได้ หรือสามารถขอคำแนะนำของผู้อื่นมาประกอบการตัดสินใจของตน ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีการกระทำระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอตามกฎระเบียบของสังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายของแต่ละคนหรือเป้าหมายร่วมกัน ณ พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานพอสมควร ดังนั้น การพึ่งตนเองได้ของชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนมีความสามารถดังกล่าวข้างต้น ชุมชนที่ใช้ทฤษฎีนี้เป็นชุมชนชนบท อันเป็นชุมชนที่มีประชากรไม่หนาแน่น มีโครงสร้างทางสังคมไม่ซับซ้อน ประชาชนมักเป็นผู้นิยมความซื่อสัตย์ เคร่งครัดประเพณีและไม่ค่อยเข้าใจบทบาทของผู้อื่น นอกจากพวกตนเองมากนัก โดยสังเขป แนวคิดพึ่งตนเองของชุมชนชนบท การที่ชุมชนชนบทจะพึ่งตนเองได้จะต้องมีการพึ่งตนเองได้ 5 ด้าน ด้วยกัน คือ

1. การพึ่งตนเองได้ด้วยเทคโนโลยี (Technological Self-Reliance) หมายถึง การมีปริมาณและคุณภาพของเทคโนโลยีทางวัตถุ เช่น เครื่องไม้เครื่องมือ เครื่องจักรกล และเทคโนโลยีทางสังคม เช่น การรู้จักวางโครงการ รู้จักจัดการ มนุษย์สัมพันธ์ เป็นต้น การรู้จักใช้อย่างมี

ประสิทธิภาพ การบำรุงรักษาให้คงสภาพดีอยู่เสมอ เพื่อใช้งานเทคโนโลยีในความหมายนี้รวมทั้งของสมัยใหม่และของดั้งเดิมของท้องถิ่นเรียกว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Folk-Wisdom)

2. การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ (Economic Self-Reliance) หมายถึง ความสามารถดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจ (ทำมาหาเลี้ยงชีพ) ที่มีความมั่นคงสมบูรณ์สุข พอสมควรหรือหากมองในแง่ความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน จุดสมดุลก็ต้องสูงพอสมควรถึงขั้นสมบูรณ์พูนสุขดังกล่าว

3. การพึ่งตนเองได้ทางธรรมชาติ (Natural Self-Reliance) ทรัพยากรธรรมชาติในที่นี้หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่มีอยู่โดยธรรมชาติของชุมชน หรือสามารถหามาได้จากธรรมชาติ การพึ่งตนเองได้ทางธรรมชาติ หมายถึง การมีทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนั้น และสามารถในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน ป่าไม้ สัตว์บกหรือสัตว์น้ำ รวมทั้งแร่ธาตุต่าง ๆ ที่มีค่าและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

4. การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ (Psychological Self-Reliance) ในทฤษฎีนี้ หมายถึง สภาพจิตใจที่กล้าแข็งในการที่จะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงชีพการพัฒนาชีวิตให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นในการปกครองตนเอง ในการป้องกันกิเลสตัณหา ไม่ให้โลภ โกรธ หลง หรืออยากได้ อยากมี จนเกินความสามารถของตน

5. การพึ่งตนเองได้ทางสังคม (Social Self-Reliance) หมายถึง สภาพการณ์ที่กลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ๆ มีความเป็นปึกแผ่นเหนียวแน่น มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำกลุ่มคนเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ หรืออาจขอความช่วยเหลือจากภายนอกก็ได้ ปกติกลุ่มคนที่หมายถึงนี้ต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร เช่น ขนาดหมู่บ้านใหญ่ หรือตำบล ในปัจจุบันของไทย เป็นกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถระดับหนึ่ง ติดต่อสัมพันธ์กันด้วยดีและสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นปัจจัยย่อมนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาและการมีผู้นำที่ดีดังกล่าว

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพัฒนาตนเองได้จะต้องมีองค์ประกอบในการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านธรรมชาติ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ซึ่งเป็นแนวทางที่สร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดการรวมตัวเพื่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ

บทบาทขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น

ทวีเกียรติ ประเสริฐเจริญสุข (2530 อ้างในประไพศรี วันทาสุข, 2554, หน้า 18) ได้ให้ความหมายขององค์กรชาวบ้านว่ามีมาตั้งแต่ยุคบุพกาลจนถึงปัจจุบัน โดยกล่าวว่าองค์กรที่เล็กที่สุดคือ ครอบครัว แล้วขยายไปสู่เครือญาติ แล้วจึงเป็นระดับตำบลอำเภอจังหวัด และประเทศ

ดังนั้นการพัฒนาองค์กรชาวบ้านจึงต้องเริ่มมองปัญหาและหาแนวทางแก้ไขในระดับที่เล็กที่สุดก่อน องค์กรชาวบ้านจึงมีบทบาท ดังนี้คือ

1. ดัดแปลงธรรมชาติให้เอื้ออำนวยในการดำรงชีพ
2. พัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้านให้ชีวิตสะดวกสบายยิ่งขึ้น
3. พัฒนาศูนย์รวมความคิดและจิตใจ

4. มีการร่วมมือ ช่วยเหลือ เป็นกลุ่มเป็นก้อน โดยมีหลักการร่วมกันในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นสำคัญและมักจะมีกิจกรรมเป็นเรื่อง ๆ ตามฤดูกาล เช่น การลงแขก ในเรื่องการผลิต ลงแขกสร้างบ้าน งานบุญประเพณี เช่น งานผ้าป่า งานกฐิน งานบวช งานศพ ตามปัญหาเฉพาะหน้า เช่น การซ่อมสะพานและถนนที่จำเป็นต้องให้ร่วมกัน และบางกิจกรรมที่มีการสืบทอดกันต่อมา

ในรูปของคณะกรรมการที่มีการผลิตเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนกัน เช่น บทบาทขององค์กรชาวบ้านที่จัดการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเองหนึ่ง คือ กลุ่มออมทรัพย์คี่รวง เป็นกองทุนที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพราะยังไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ความคิดเบื้องต้นของกลุ่มออมทรัพย์คี่รวง เป็นแนวคิดที่ปลดพันธะหนี้สินจากสถาบันการเงินของรัฐบาลและเอกชน รวมทั้งเงินกู้นอกระบบ กลุ่มออมทรัพย์คี่รวง มีปรัชญาไปไกลถึงขั้นการพึ่งตนเอง สกัดเงินรายได้จากผลผลิตทั้งหมดให้ไหลเวียนอยู่ในหมู่บ้าน กล่าวคือ ยังดำเนินการขูดรีดจากทุนนิยมภายนอกและลดอิทธิพลของทุนภายในหมู่บ้านลงด้วย จะเห็นได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์คี่รวง มีแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังที่จะช่วยให้สมาชิกกลุ่มปลดพันธะหนี้สินจากการกู้เงินนอกระบบ สถาบันการเงินของรัฐบาลและเอกชน ซึ่งดูจะมีแนวโน้มว่าจะเป็นไปได้ยากมาก

เนื่องจากคณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี เสียสละ ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจซึ่งกันและกันที่เป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่ง แต่การทำงานเป็นกลุ่มหรือองค์กรย่อมมีอุปสรรคเสมอ อาจจะมาจกตัวสมาชิกหรือบุคคลภายนอกกลุ่มมากมายแต่การที่กลุ่มจะมีการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีปัจจัยหลายอย่างมาสนับสนุน ได้แก่

1. ผู้นำและคณะกรรมการเข้มแข็ง ซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งความเข้มแข็งของบุคคลดังกล่าวเป็นความเข้มแข็งจากภายในหมู่บ้านที่จะทำในหมู่บ้านที่จะทำให้กำลังใจของพวกเขาขึ้นมาเสมอกับปัจจัยภายนอกอื่น พอที่จะเจรจาตกลง ร้องขอ ต่อรองได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยในแง่คิดที่ว่าหมู่บ้านเป็นของพวกเขาเอง เขาสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับชีวิตของเขาได้ เขาก็สามารถหาหนทางจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ เสมอกับมนุษย์จะพึงมีอำนาจตัดสินใจต่อทางเดินอันชอบธรรมของตนเอง

2. สมาชิกกลุ่ม จะต้องมีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว จะต้องมีส่วนร่วมในการบริการจัดการ โดยมุ่งมั่นทำงานกันให้สำเร็จ ชยัน ซื่อสัตย์ อดทน

3. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจะต้องกระทำโดยผ่านกลุ่มองค์กรการที่จะทำให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น กลุ่มจะต้องมีวัตถุประสงค์ และกิจกรรมที่เกิดจากความต้องการของคนในชุมชนจริง ๆ ซึ่งพวกเขาจะต้องเป็นผู้ริเริ่มเข้าร่วมกัน และกลุ่มควรเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและชุมชน

4. การได้รับความสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยการเข้าไปแนะนำส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มบ่อยครั้ง จะมีส่วนร่วมสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของกลุ่มได้

5. การประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อกิจกรรมการพัฒนาต่อสมาชิกกลุ่ม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนเพื่อการที่จะให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับการวางแผน

จะเห็นได้ว่า การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเป็นส่วนที่สำคัญสำหรับบทบาทขององค์กรชาวบ้าน ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนานั้น จะต้องริเริ่มจากการปรับปรุงจิตใจ องค์กรชาวบ้านจะต้องสร้างนิสัยให้มีความซื่อสัตย์ อดสาหะ ประหยัด เรียบรู้ และช่วยเหลือตนเองและที่สำคัญจะต้องเกิดประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาร่วมมือกันของรัฐซึ่งเป็นรูปแบบวิธีการ และแนวทางในการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจะมองเพียงมิติใดมิติหนึ่งของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ จะไม่เพียงพอหรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ในสังคมต่างก็มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงพยายามศึกษาหาความรู้สัมพันธ์ที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เพื่อมองเห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมกรเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาในการศึกษาข้อมูลในภาคสนามและเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงกลไก วิธีการ รูปแบบ และปัจจัยที่องค์กรชาวบ้านได้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมตลอดจนผลและการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่จัดขึ้นในชุมชน

กลุ่มอาชีพในเทศบาลตำบลหัวรอ

1. กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์ หมู่ 3

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมกลุ่มผู้สูงอายุมีงานทำในชุมชน
2. ส่งเสริมให้ชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน
3. เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน
4. ส่งเสริมให้คนในชุมชนทำสินค้าจำหน่ายท้องถิ่น

2. กลุ่มผลิตดอกไม้จันทน์ หมู่ 8

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนผู้ว่างงานในหมู่บ้านมีอาชีพและรายได้
2. เพื่อสมาชิกกลุ่มอาชีพมีอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
3. เพื่อให้มีวัสดุ, อุปกรณ์ เครื่องมือในการผลิตดอกไม้จันทน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม
4. เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียน ในการผลิตดอกไม้จันทน์ให้กับสมาชิกกลุ่ม
5. เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มและความรัก ความสามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูลกันของ

ประชาชน

3. กลุ่มอาชีพเกษตรกรทำนา หมู่ 10

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9
2. เพื่อสมาชิกมีทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพทำนาอย่างเพียงพอ
3. เพื่อให้สมาชิกมีการใช้เงินอย่างถูกต้อง ประหยัด มัธยัสถ์
4. เพื่อเพิ่มรายได้แก่สมาชิกกลุ่มอาชีพ เกษตรกรทำนา
5. เพื่อให้สมาชิกมีวินัย มีระเบียบ และมีความสามัคคี

4. กลุ่มอาชีพเกษตรกรเลี้ยงวัว หมู่ 9

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สมาชิกมีอาชีพเสริม
2. เพื่อให้สนองนโยบายของรัฐบาล
3. เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มของชุมชน
4. เพื่อให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มเติมขึ้น
5. เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้เกษตรกรในชุมชน

5. กลุ่มอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า หมู่ 6

วัตถุประสงค์

1. เป็นโครงการเพื่อเสริมรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน คนตกงาน แม้บ้านก็สามารถทำได้เป็นรายได้ที่ดีมาก สำหรับทุกคน และเพื่อที่จะดำเนินการตามรอยพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

6. กลุ่มอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า หมู่ 7

วัตถุประสงค์

1. เป็นโครงการเพื่อเสริมรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน คนตกงาน แม่บ้านก็สามารถทำได้เป็นรายได้ที่ดีมาก สำหรับทุกคน และเพื่อที่จะดำเนินการตามรอยพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

7. กลุ่มอาชีพค้าขายบ้านสระโคก หมู่ 10

วัตถุประสงค์

1. ให้สมาชิกที่หมุนเวียน มีวินัยในการใช้จ่าย ส่งใช้ ร่วมมือแก้ไขปัญหา

8. กลุ่มอาชีพรับจ้าง หมู่ 10

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนอาชีพของสมาชิกให้ก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จ
2. เพื่อให้ครอบครัวสมาชิกมีความมั่นคง มีรายได้เพียงพอ
3. เพื่อให้สมาชิกมีระเบียบวินัยในการใช้เงินในชีวิตประจำวัน
4. เพื่อก่อให้เกิดความพออยู่พอกินตามแนวพระราชดำริแก่สมาชิก
5. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในกลุ่มฯ ของชุมชน

9. กลุ่มไก่ชนเหลืองหางขาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่ออนุรักษ์พัฒนาสายพันธุ์ไก่ชนพื้นเมือง
2. เพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้เสริม
3. เพื่อมูลค่าสินค้า "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์"
4. เพื่อประชาสัมพันธ์ให้สินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น

10. กลุ่มพฤษาประดิษฐ์ หมู่ 12

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดปัญหาการว่างงาน
2. กลุ่มมีอาชีพเสริม
3. สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และพึ่งตนเองได้
4. ก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จินตนา จริงจิตร (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะะ จังหวัดสงขลา พบว่า การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะะ จังหวัดสงขลา คือ กลุ่มออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์ ตำบลคลองเปี้ยะ และกลุ่มออมทรัพย์บ้านนาหว้า มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การจัดการการเงิน กรรมการกองทุน การจัดการกองทุน ผลการศึกษาปรากฏว่า มีการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนหลายประเภท จำแนกเป็นกองทุนสวัสดิการที่สำคัญ 6 กองทุน คือ กองทุนเพื่อการรักษาพยาบาล กองทุนฌาปนกิจ กองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนเพื่อสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม กองทุนเพื่อการศึกษา กองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสพภัยมีที่มาของเงินกองทุนจาก 2 แหล่ง คือ จากผลกำไรของกลุ่มออมทรัพย์ส่วนที่เกินจากการปันผลสมาชิกและค่าตอบแทนกรรมการ และเงินช่วยเหลือจากภายนอก และสามารถเพิ่มเงินกองทุนได้ 2 วิธี คือ จากการลงทุนในกลุ่มออมทรัพย์ และจากผลกำไรทางธุรกิจของกองทุนสวัสดิการเอง กรรมการกองทุนมี 2 รูปแบบ คือ ใช้กรรมการกลุ่มออมทรัพย์เป็นกรรมการกองทุนหรือแต่งตั้งกรรมการเฉพาะดูแลกองทุนสวัสดิการนั้น ๆ ระเบียบข้อบังคับและการจัดการกองทุนมีความแตกต่างตามประเภทของกองทุนสวัสดิการ และขนาดของกองทุนสวัสดิการ การตรวจสอบไม่เน้นหลักฐานทางเอกสาร เนื่องจากสามารถตรวจสอบได้ด้วยคนในชุมชนเอง ยกเว้นกองทุนสวัสดิการเพื่อรักษาพยาบาลต้องการเฉพาะใบเสร็จรับเงินเพื่อให้ทราบค่าใช้จ่ายจริงในการรักษาพยาบาลเท่าไร และใช้เพื่อป้องกันการใช้สิทธิซ้ำซ้อน จากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนส่งผลกระทบที่สำคัญใน 3 ด้าน คือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทำให้คนในชุมชนมีฐานะดีขึ้นจากการส่งเสริมอาชีพ การช่วยลดค่าใช้จ่ายให้สมาชิก ผลกระทบทางการศึกษา ทำให้เกิดโอกาสทางการศึกษาและทำให้เกิดการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการในชุมชน และผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชน ส่งเสริมการสร้างผู้นำ ส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชน

สายชล ดอกอินทร์ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานกลุ่มอาชีพปลาส้มปักบ้านดอนไม้คุณ ตำบลเหล่าบก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี, ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) กลุ่มอาชีพปลาส้มปักบ้านดอนไม้คุณ มีจุดเริ่มต้นจากประเพณีของหมู่บ้าน คือ บุญข้าว ประดับดิน ทุกปี ชาวบ้านจะต้องนำปลาส้มปักและปลาข้างไปถวายวัด ซึ่งต่อมากจะมีคนทำกินบ้าง ทำขายบ้าง เมื่อมีคนนิยมรับประทานมากขึ้น ชื้อไปฝากลูกหลานในกรุงเทพฯ บ้าง ทำให้ปลาส้มปักไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด กลุ่มสตรีในหมู่บ้านจึงได้คิดริเริ่มที่จะรวมกลุ่มทำปลาส้มปัก เมื่อปี 2543 สมาชิก

เริ่มต้น 15 คน ทุนดำเนินการ 1,500 บาท ต่อมาได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอม่วงสามสิบ เข้าร่วมคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี 2546, 2547 และ 2552 ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาวและสามดาว ระดับประเทศ ตามลำดับ ปัจจุบันมีสมาชิก 30 คน ทุนหมุนเวียน จำนวน 209,185.25 บาท การบริหารจัดการกลุ่มดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการกลุ่ม โดยผ่านความเห็นชอบของสมาชิก ซึ่งคณะกรรมการมีบทบาทมากที่สุด ในการจัดหาเงินทุนสนับสนุนกลุ่มทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน การผลิต การจำหน่าย การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การจัดสรรผลกำไร และการจัดทำระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม 2) ปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ มีปัจจัยหลายด้านที่เอื้อต่อผลสำเร็จของกลุ่มคือ คณะกรรมการ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เสียสละ ซื่อสัตย์ และมีบทบาทสำคัญในการแสวงหาแหล่งทุน การดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม การให้ร่วมมือของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การเข้าร่วมประชุม การวางแผน การแสดงความคิดเห็น การร่วมรับผลประโยชน์ การผลิตและการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้ได้มาตรฐานสากล และหลากหลาย เช่น ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (อย.) การได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาว จากการคัดสรร (OPC) ปี 2546, 2547, 2549 และ 2552 รางวัลจากการประกวดในงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น ผลจากการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม กลุ่มอาชีพปลาต้มผักจึงเป็นแหล่งศึกษาดูงานที่สำคัญของอำเภอม่วงสามสิบมีกลุ่มองค์กร สถาบันการศึกษา เข้าเยี่ยมชม ศึกษาดูงานให้คำแนะนำแนะแนวทางการพัฒนา จนกลุ่มสามารถเป็นต้นแบบด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพที่ประสบผลสำเร็จ 3) ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนากลุ่ม แม้กลุ่มจะมีประสบผลสำเร็จ แต่ก็มีบางส่วนที่เป็นปัญหาอยู่บ้าง โดยปัญหาดังกล่าวมี ดังนี้ วัตถุประสงค์ในการผลิตไม่เพียงพอ และมีราคาแพง ต้นทุนในการผลิตสูง ขาดเครือข่ายด้านวัตถุดิบ การเก็บรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การจัดส่งและการจำหน่ายส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมบางช่วงต้องหยุดชะงัก กลุ่มได้หาแนวทาง การพัฒนากลุ่มโดยการขอรับมาตรฐานอาหาร (อย.) ควบคุมคุณภาพการผลิต ตรวจสอบสินค้าสม่ำเสมอ พัฒนাবรรจุภัณฑ์ให้มีรูปแบบสวยงาม มีฉลากแสดงมาตรฐานที่ได้รับ วัน เดือน ปีที่ผลิต/วันหมดอายุ สร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภค ด้วยตำนานปลาต้มผัก (Story of Product) ทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

ภูงศ์ กนิษฐชาติ (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัย การบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน โดยเครือข่ายองค์กรชุมชน กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเมืองนครขอนแก่นในโครงการ SIF Menu 5. ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นขนาดเล็ก จำนวนกรรมการอยู่ในขนาดกะทัดรัด จำนวนสมาชิกมีจำนวนปานกลาง การพัฒนาศักยภาพของประชาชนเครือข่ายมีน้อย การดูงานและ

การฝึกอบรมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ข้อมูลด้านการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน การวางแผน การจัดองค์กรเครือข่าย การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุมกำกับดูแล และการจัดการงบประมาณ พี่เลี้ยงมีบทบาทปานกลาง แต่การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนเพื่อสังคมอยู่ในเกณฑ์น้อย ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านขับเคลื่อนดำเนินงาน ด้านการประสานงาน ด้านการควบคุมกำกับดูแลและด้านการจัดงบประมาณ นอกจากนี้ ปัจจัยการจัดรูปแบบการช่วยเหลือก็มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเฉพาะบางด้าน คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการประสานงาน ด้านการควบคุม ด้านการจัดการงบประมาณและปัจจัยการสนับสนุนของพี่เลี้ยงมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเฉพาะด้านการวางแผนเพียงด้านเดียว

ชาญ รูปสม (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัย ความสามารถขององค์กรชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ศึกษากรณีกองทุนสวัสดิการชุมชนเมือง (กมช.) มีข้อค้นพบ สรุปได้ 4 ประเด็นดังนี้ 1) การก่อเกิดและพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนเมืองนั้นเกิดจากภาครัฐ ไม่สามารถให้บริการได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง จึงทำให้ผู้นามองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า พร้อมทั้งหน่วยงานภายนอก สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษานในสถานที่ต่าง ๆ จึงทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเมืองเกิดขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ชุมชนรับเอารูปแบบมาจากภายนอกเข้ามาดำเนินการในชุมชน 2) ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเมือง โดยวัดที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการทำงานของกรรมการกองทุน ตลอดจนจนวนัดจากความพึงพอใจของสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง

ปฏิมกรณ์ โคกลือชา (2552) ได้ทำการศึกษา การเสริมสร้างการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้การบริหารจัดการเกี่ยวกับคน พบว่า คณะกรรมการยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานกองทุน เกี่ยวกับงบประมาณ พบว่า ยังขาดงบประมาณในการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อทำหน้าที่งานธุรการของกองทุน เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ยังขาดสถานที่ตั้งและอุปกรณ์สำนักงานของกองทุนเพื่อให้ใช้ดำเนินงานเกี่ยวกับบริหารจัดการกองทุน พบว่ายังขาดการบูรณาการในการจัดการคนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยังขาดความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอก 2) แนวทางในการเสริมสร้างการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน แบ่งออกเป็น 2 แนวทางที่สำคัญ คือ 1) การสร้าง

เครือข่ายของกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร และการประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการ เป็นต้น 2) การสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน โดยภาครัฐและเอกชน มีจุดเน้น เช่น การศึกษาเรียนรู้ปัญหาของกองทุนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้และคิดค้นกิจกรรมการแก้ไขปัญหา การวางแผนกิจกรรม และการติดตามผลการดำเนินงานและพัฒนากองทุนให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

พรศักดิ์ ว่องวัฒนกุล (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพที่เกิดจากผู้นำ สมาชิกกลุ่ม งบประมาณการบริหารต้นทุน และการพัฒนาองค์ความรู้ส่วนปัญหาที่พบจากการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรของรัฐพบว่ายังไม่มี การร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ ความต้องการในการดำเนินงานกลุ่มอาชีพพบว่า มีความต้องการที่คล้ายกันคือ 1) ความรู้ และหลักการในการผลิต 2) งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ 3) การจัดการศึกษาดูงานให้กลุ่มอาชีพ 4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพ 5) การประชาสัมพันธ์โดยสร้างเทคนิคในการประชาสัมพันธ์ที่นำเสนอมากขึ้นแนวทางในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคอกพบว่า ควรส่งเสริมในด้านกาให้ความรู้ ทักษะ การศึกษาดูงาน งบประมาณ เพื่อให้กลุ่มอาชีพจัดซื้อเครื่องมือการประสานความร่วมมือระหว่างผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดแผนปฏิบัติงานร่วมกันกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งในรูปแบบของเงินทุนและองค์ความรู้ ไปสู่สมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมประชาสัมพันธ์ในลักษณะต่อเนื่อง และส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพเป็นองค์กรชุมชนที่เป็นเครือข่ายกับองค์กรชุมชนอื่นๆ ในลักษณะขององค์การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ประไพศรี วันทาสุข (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลุ่มอาชีพสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อย อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิชาการ มีการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการดู การดำเนินงานของกลุ่มสายใยรักต่าง ๆ ที่อยู่ในโครงการ และนำมาประยุกต์ใช้และดำเนินการของทางกลุ่ม ด้านงบประมาณ พบว่า ได้ขอรับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อย และหน่วยงานทางจังหวัดอุบลราชธานีที่เกี่ยวข้อง และหางบประมาณเพิ่มเติมให้กับทางกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนตลอดไป ด้านการตลาด พบว่า สร้างรายได้เสริม และเป็นารรวมกลุ่มกันเอง และอาชีพที่ดำเนินการนั้นเป็นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาดำเนินการในการก่อตั้งกลุ่ม ซึ่งรูปแบบการผลิต การจัดทำก็มีการกำกับดูแลภายในกลุ่ม สำหรับด้านการตลาด ทางกลุ่มไม่มีบุคลากรที่จะดำเนินการและกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ต้องการให้

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีบทบาทหลักในการดำเนินงาน ด้านการบริหาร พบว่า กลุ่มอาชีพมีการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม เอกสารประกอบการจัดตั้งกลุ่มสายใยรักได้มีข้อกำหนดและระเบียบเขียนไว้ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มซึ่งทุก ๆ กลุ่มได้ดำเนินการตามระเบียบ ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริม ควรมีการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มทักษะให้แก่กลุ่มอาชีพตามความต้องการของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการส่งเสริมอาชีพ เนื่องจากในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพเป็นจำนวนน้อย ไม่เป็นไปตามแผนงานโครงการด้านการส่งเสริมอาชีพที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบล และทางกลุ่มควรมีการหาแหล่งสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการอื่น เช่น พัฒนาสังคมจังหวัด ควรเข้ามามีบทบาทหลักทางด้านวิชาการ และการส่งเสริมพัฒนาด้านคุณภาพและการตลาดเนื่องจากมีงบประมาณและบุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งในจังหวัด นอกเขตจังหวัด เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เพื่อเป็นการระดมทุนในการส่งเสริมอาชีพ สร้างเครือข่ายกระจายสินค้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มอาชีพมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้ได้แผนที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มอาชีพที่แท้จริงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพมีประสิทธิภาพ กลุ่มอาชีพมีการสร้างเครือข่ายนอกพื้นที่ตำบลเพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มกระจายสินค้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพอย่างยั่งยืน

นฤมล เศรษฐมาตย์ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของกลุ่มอาชีพเย็บผ้าห่มพรมเช็ดเท้าบ้านหนองขุ่น หมู่ที่ 11 ตำบลยางโกลน อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการของกลุ่มเกิดจากเมื่อสตรีในหมู่บ้านใกล้เคียงประกอบอาชีพเย็บผ้าห่มจำหน่ายก่อให้เกิดรายได้ช่วยเหลือครอบครัว จึงได้ชักชวนสตรีในหมู่บ้านได้ 18 คน เริ่มทดลองทำโดยต่างคนต่างลงทุนจำหน่ายในหมู่บ้านและเร่ขายไปเรื่อย ๆ และต่อมามีปี 2537 ได้มีหน่วยงานราชการได้เข้ามาให้คำปรึกษาแนะนำในการรวมกลุ่ม และได้จัดตั้งอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันสมาชิกเพิ่มขึ้นจากเดิมมากขึ้น และกลุ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นเงินทุนหมุนเวียน และได้เข้าร่วมคัดสรรผลิตภัณฑ์ของการพัฒนาชุมชนในปี 2547 และปี 2552 ได้ระดับ 2 ดาว นอกจากนี้ยังได้รับแสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าห่มนวมตั้งแต่ปี 2548 และปี 2552 โดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นที่ยอมรับของลูกค้า และมีฐานการผลิตที่ส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ประเทศลาว และประเทศกัมพูชา

สมิธ และเคตเซนแบช (Smith and Katzenbach, 1994, p.15) เชื่อว่าทีมงานควรเป็นหน่วยปฏิบัติพื้นฐานขององค์การโดยไม่จำกัดว่าองค์กรนั้นจะมีขนาดเท่าใด ในสถานการณ์ที่ต้องการรวมทักษะ ประสบการณ์และการตัดสินใจ การทำงานเป็นทีมได้ผลดีกว่าการรวมบุคคลเข้ามารวมกันทำงานในบทบาทและความรับผิดชอบที่มีขอบเขตจำกัด ทีมงานควรมีความยืดหยุ่นมากกว่ากลุ่มงานขนาดใหญ่ขององค์การ เนื่องจากสามารถรวมตัวเป็นทีม ปรับเปลี่ยนกระบวนการ การเปลี่ยนจุดเน้น และสลายตัวได้เร็วในกรณีเกิดสถานการณ์ต้องปรับตัวเองเพื่อความอยู่รอด

อักตาร์ (Aktar, 1977, p.p. 26 - 27) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทของประเทศกำลังพัฒนา พบว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่โครงการพัฒนาชนบทของประเทศกำลังพัฒนาล้มเหลว คือ ประชาชนในชนบทมิได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงขาดความมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของโครงการ และยังผลให้ขาดการบำรุงรักษาหลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้ว

Stafford (1980, p. 31 อ้างถึงใน สายชล ดอกอินทร์, 2554, หน้า 51) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามและการควบคุม พบว่า ในการแข่งขันด้านการตลาดในปัจจุบัน กิจการต้องการการจัดการที่จะจัดการต่อแรงกดดันและต้องการเพิ่มความพยายามในด้านความเสี่ยง การกระตุ้น การควบคุม ที่เป็นสาเหตุของปัญหาบริษัทรวมทั้งพนักงานช่วยกันในการตัดสินใจ และเปิดโดยการให้พนักงานร่วมดำเนินการเพื่อกระตุ้นให้ไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน และอีกวิธีหนึ่งคือการสร้างเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการที่จะควบคุมให้ถูกต้อง เช่น ระบบสหกรณ์มอนตากอน ที่ประสบความสำเร็จในอดีต เพราะได้สร้างนวัตกรรมในการจัดการด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติ รวมทั้งวิธีการควบคุมการดำเนินการผู้ทำงานแบบประชาธิปไตย

เวเบอร์ Weber (1995, p. 65) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินที่มีมาตรฐานนักทฤษฎีคุณภาพโดยรวม เช่น เอ็ดเวิร์ด เดมิง มีข้อเสนอแนะว่า การดำเนินการประเมินผลแบบเดิมทำให้ความร่วมมือลดน้อยลง และทำให้เกิดบรรยากาศความกลัว และไม่เชื่อใจกันในสถานที่ทำงาน ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ได้กล่าวว่าการประเมินอย่างเป็นทางการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์การขององค์การหลาย ๆ องค์การ ดังนั้นองค์การต่าง ๆ จึงล้มเลิกที่นำการประเมินแบบเดิมออกไป และได้พบว่าวิธีที่เปลี่ยนแปลงการประเมินที่มีอยู่เดิมให้เข้ากันได้กับหลักการคุณภาพโดยรวมระบบการปกครองของเมือง มิลวอกี้ วิสคอนซิน พยายามนำคุณสมบัติมาใช้ในการประเมินกระบวนการนี้มีขั้นตอนที่ทำให้ไม่เป็นระบบ มีข้อจำกัด 3 ข้อ คือ 1) การประเมินให้ความหมายไม่ชัดเจน 2) การประเมินไม่เจาะจงในงาน 3) การประเมินไม่มีวัตถุประสงค์จากปัญหาที่เกิดทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะใช้วิธีการประเมินในรูปแบบการจัดการโดยยึดวัตถุประสงค์

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร จังหวัดพิษณุโลก มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การกำหนดกลุ่มประชากรและตัวอย่างการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการศึกษาค้นคว้าจะใช้การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) คือ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ จากทฤษฎี แนวคิดผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 498 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 221 คน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (ธานีินทร์ ศิลป์จารุ, 2550, หน้า 45) แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ ได้กลุ่มตัวอย่าง 221 คน มีสูตรดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (.05)

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{498}{1 + 498(0.05)^2} = 221$$

2.2 กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกได้ กลุ่มตัวอย่าง 221 คน รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มอาชีพ	จำนวน (คน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์ หมู่ที่ 3	11	4
2. กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์ หมู่ที่ 8	23	10
3. กลุ่มส่งเสริมเกษตรกรทำนา หมู่ที่ 10	224	100
4. กลุ่มส่งเสริมเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ หมู่ที่ 9	23	10
5. กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า หมู่ที่ 6	15	8
6. กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า หมู่ที่ 7	20	9
7. กลุ่มอาชีพผู้ค้าขายบ้านสระโคก หมู่ที่ 10	35	16
8. กลุ่มอาชีพรับจ้าง หมู่ที่ 10	25	11
9. กลุ่มไก๊ชนเหลืองหางขาว หมู่ที่ 11	110	49
10. กลุ่มพฤษชาประดิษฐ์ หมู่ที่ 12	12	5
รวม	498	221

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างแบบสอบถามดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ จากตำรา วารสาร ผลงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดเนื้อหาและตัวแปรของคำถามในแบบสอบถาม ที่ได้จากการทบทวนเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่ต้องการศึกษา และมีลักษณะที่ผู้ตอบให้ข้อเท็จจริงในการตอบได้

3. แบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษาและคำถามให้กระชับชัดเจนและเข้าใจง่ายสำหรับการตอบ

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าแอลฟาเท่ากับ .7956 (เอกสารแนบท้ายในภาคผนวก) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะพื้นฐานเดียวกับประชากรที่ต้องการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำถามในส่วนนี้สำหรับรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ตำแหน่งในกลุ่ม ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดหลายตัวเลือก ใช้สถิติความถี่และอัตราส่วนร้อยละในการวิเคราะห์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ

คำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในด้านการวางแผนงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งในส่วนลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ (Likert Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแต่ละระดับมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, หน้า 75)

ระดับการดำเนินงาน	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
มากที่สุด	ได้ 5 คะแนน
มาก	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
น้อย	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

สำหรับการแปลความหมาย โดยวัดคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเกณฑ์เป็น

$$\text{ช่วงคะแนนดังต่อไปนี้} \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย	แปลความว่า	การแปลความหมาย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	แปลความว่า	มีการดำเนินงานน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	แปลความว่า	มีการดำเนินงานน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	แปลความว่า	มีการดำเนินงานปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	แปลความว่า	มีการดำเนินงานมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	แปลความว่า	มีการดำเนินงานมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้จะเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 221 ตัวอย่าง ทั้งนี้ ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิภายในเดือนมกราคม 2556 ใช้เวลา 1 เดือน โดยเมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการ ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (Internet)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ (Percentage)
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการอธิบายความ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการเปรียบเทียบข้อมูลแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิจัย

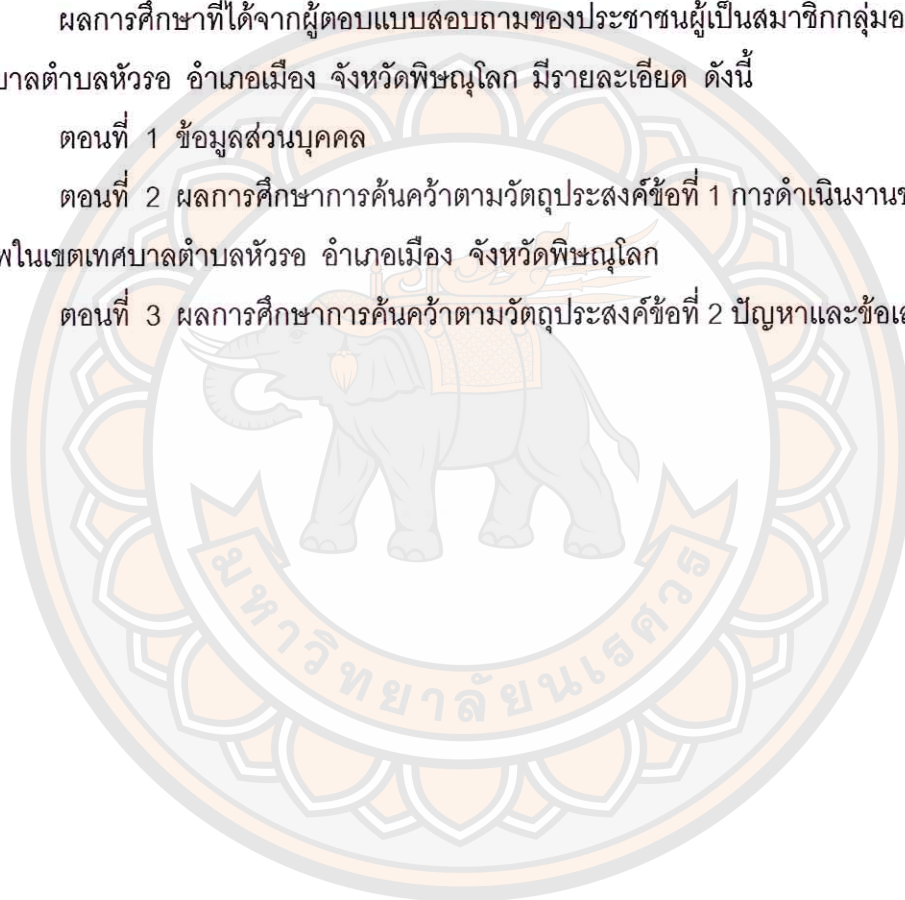
การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ผลการศึกษาที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	86	38.90
หญิง	135	61.10
รวม	221	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.10 รองลงมาเป็นเพศชาย มีจำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.90

ตาราง 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
31 - 40 ปี	18	8.10
41 - 50 ปี	81	36.70
51 - 60 ปี	65	29.40
มากกว่า 60 ปี	57	25.80
รวม	221	100.00

จากตาราง 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี มีจำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาอายุ 51 - 60 ปี มีจำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.40 มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.10

ตาราง 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา/ต่ำกว่า	92	41.60
มัธยมศึกษาตอนต้น	64	29.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	45	20.40
ปวส./อนุปริญญา	20	9.00
รวม	221	100.00

จากตาราง 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/
ต่ำกว่า มีจำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.60 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
มีจำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.00 มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ
9.00

ตาราง 4.4 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ

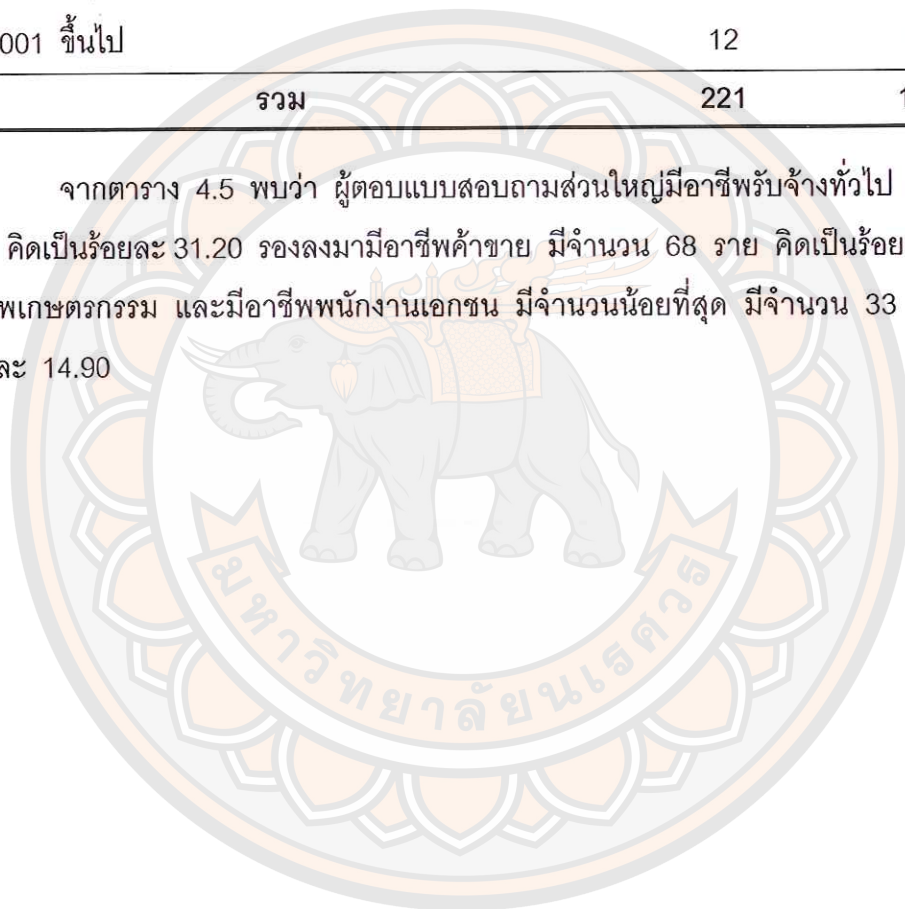
อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พนักงานเอกชน	33	14.90
เกษตรกรรวม	51	23.10
ค้าขาย	68	30.80
รับจ้างทั่วไป	69	31.20
รวม	221	100.00

จากตาราง 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 69
ราย คิดเป็นร้อยละ 31.20 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย มีจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.80 มี
อาชีพเกษตรกรรวม และมีอาชีพพนักงานเอกชน มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 33 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 14.90

ตาราง 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	126	57.00
5,001 – 7,500 บาท	62	28.10
7,501 – 10,000 บาท	21	9.50
20,001 ขึ้นไป	12	5.40
รวม	221	100.00

จากตาราง 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.20 รองลงมามีอาชีพค้าขาย มีจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.80 มีอาชีพเกษตรกรรม และมีอาชีพพนักงานเอกชน มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.90

ตาราง 4.6 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามระยะเวลาการการเป็นสมาชิก

ระยะเวลาการการเป็นสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 ปี	10	4.50
2 ปี	66	29.90
3 ปี	70	31.70
4 ปี	48	21.70
6 ปี	3	1.40
7 ปี	17	7.70
8 ปี	5	2.30
11 ปี	2	0.90
รวม	221	100.00

จากตาราง 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาการการเป็นสมาชิก 3 ปี มีจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.70 รองลงมา มีระยะเวลาการการเป็นสมาชิก 2 ปี มีจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.90 และมีระยะเวลาการการเป็นสมาชิก 11 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.90

ตาราง 4.7 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งในกลุ่ม

ตำแหน่งในกลุ่ม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่ม	213	96.39
รองประธานกลุ่ม	6	2.71
ประธานกลุ่ม	2	0.90
รวม	221	100.00

จากตาราง 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งในกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่ม มีจำนวน 213 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.39 รองลงมา มีตำแหน่งในกลุ่มเป็นรองประธานกลุ่ม มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.71 และมีตำแหน่งในกลุ่มเป็นประธานกลุ่มมีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.90

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ
ในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการวางแผน

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขต เทศบาล	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการวางแผน				
1. มีการประชุมกลุ่ม เพื่อปรึกษาหารือ และ เสนอแนะข้อคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ	3.90	0.852	มาก	5
2. มีการวางแผนจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายให้สมาชิกได้รับทราบ	3.87	0.816	มาก	6
3. มีการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิก ทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ	3.75	0.773	มาก	7
4. มีการวางแผนปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและเหมาะสม	4.10	0.812	มาก	2
5. มีการวางแผนเพื่อจัดหาวัตถุดิบให้ เพียงพอ ต่อการผลิตสินค้าของกลุ่ม	4.12	0.756	มาก	1
6. มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน ราชการเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการ	4.04	0.756	มาก	3
7. มีการวางแผนการผลิตรวม เพื่อนำมาเป็น พื้นฐานในการกำหนดปริมาณการผลิตและ จำหน่าย	3.94	0.843	มาก	4
เฉลี่ย	3.95	0.368	มาก	

จากตาราง 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบล
หัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการวางแผน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) โดยเรื่อง มีการวางแผนเพื่อจัดหาวัตถุดิบให้เพียงพอ ต่อการ
ผลิตสินค้าของกลุ่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.12 รองลงมา คือ มีการวางแผนปฏิบัติงาน
ด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและเหมาะสม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.10 และเรื่อง มีการวางแผนจัดแบ่ง
งานให้แก่สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.75

ตาราง 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารจัดการ

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขต เทศบาล	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการบริหารจัดการ				
1. มีกฎระเบียบข้อบังคับและมีการแบ่ง หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน	4.00	0.802	มาก	4
2. มีการบริหารจัดการสรรเงินใช้จ่ายต้นทุนน้อย ที่สุดแต่ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณ มากที่สุดตามต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้	3.94	0.826	มาก	7
3. มีการบริหารจัดการวัสดุในการดำเนินงาน ให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์ สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด	3.83	0.806	มาก	8
4. มีกระบวนการจัดการบริหารเพื่อให้งาน ทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิผลผลิตสินค้าแล้วเสร็จเรียบร้อยทัน ต่อความต้องการของลูกค้าและเพียงพอต่อ การจำหน่าย	4.19	0.779	มาก	1
5. มีการจัดหาแหล่งทุนอุดหนุน เพื่อเพิ่ม ศักยภาพ การผลิตของกลุ่มอาชีพ	3.95	0.746	มาก	6
6. มีการติดต่อสื่อสาร และประสานงาน ระหว่างกลุ่มและหน่วยงานราชการ เพื่อติดตามข่าวสารต่าง ๆ	4.09	0.757	มาก	2
7. มีการควบคุมคุณภาพการผลิตทุกขั้นตอน	4.04	0.759	มาก	3
8. มีการกำหนดราคา ให้เป็นที่ยอมรับของ ลูกค้า ในมูลค่าของผลิตภัณฑ์	3.99	0.812	มาก	5
เฉลี่ย	3.99	0.319	มาก	

จากตาราง 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารจัดการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) โดยเรื่อง มีกระบวนการจัดการบริหารเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผลิตสินค้าแล้วเสร็จเรียบร้อยทันต่อความต้องการของลูกค้าและเพียงพอต่อการจำหน่าย มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.19 รองลงมา คือ มีการติดต่อสื่อสาร และประสานงานระหว่างกลุ่มและหน่วยงานราชการ เพื่อติดตามข่าวสารต่าง ๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.09 และเรื่อง มีการบริหารจัดการวัสดุในการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.83

ตาราง 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการติดตามประเมินผล

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการติดตามประเมินผล				
1. กลุ่มอาชีพ ทำให้เกิดการพัฒนานิสัยการมีระเบียบวินัยในตนเองชุมชนและให้เป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้	4.02	0.855	มาก	4
2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มจำนวนกลุ่มอาชีพเพื่อการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ	3.99	0.837	มาก	6
3. มีการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สามารถขยายกลุ่มเพิ่มขึ้น	4.11	0.787	มาก	2
4. กลุ่มอาชีพสามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น ในชุมชนทำให้รู้สึกมีความมั่นคงในชีวิตเพิ่มมากขึ้น	4.07	0.809	มาก	3
5. มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกรับทราบ	4.19	0.796	มาก	1
6. มีการตรวจสอบและติดตามผลการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อให้มั่นใจว่าผลงานมีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ	4.01	0.817	มาก	5
เฉลี่ย	4.06	0.347	มาก	

จากตาราง 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการติดตามประเมินผล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) โดยเรื่อง มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกรับทราบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.19 รองลงมา คือ มีการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สามารถขยายกลุ่มเพิ่มขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.11 และเรื่อง จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มจำนวนกลุ่มอาชีพเพื่อการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.99

ตาราง 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม 3 ด้าน

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล	ระดับการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการวางแผนงาน	3.95	0.368	มาก	3
ด้านการบริหารจัดการ	3.99	0.319	มาก	2
ด้านการติดตามประเมินผล	4.06	0.347	มาก	1
เฉลี่ย	4.00	0.211	มาก	

จากตาราง 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม 3 ด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) โดย ด้านการติดตามประเมินผล มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 4.06 รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.99 และด้านการวางแผนงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.95

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ตาราง 4.12 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการวางแผนงาน

ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านการวางแผนงาน	
- ขาดการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ	- ควรมีการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างความร่วมมือ สร้างความเข้มแข็ง

ตาราง 4.13 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการบริหารจัดการ

ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านการบริหารจัดการ - ขาดการบริหารจัดการวัสดุในการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด	- ควรส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งกระบวนการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด

ตาราง 4.14 แสดงประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการติดตามประเมินผล

ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านการติดตามประเมินผล - ขาดการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ เพื่อการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ	- ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกลุ่มอาชีพให้มีการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ แสวงหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา กลุ่มให้มีความก้าวหน้า เหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้า เรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงาน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการติดตามประเมินผล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชาชนผู้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก รวม 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาขอสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการศึกษาการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงาน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการติดตามประเมินผล
3. ผลการศึกษาการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.10 รองลงมาเป็นเพศชาย มีจำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.90 มีอายุ 41 - 50 ปี มีจำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาอายุ 51 - 60 ปี มีจำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.70 มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.10 มีการศึกษา ระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า มีจำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.60 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.00 มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.00 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.20 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย มีจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.80 มีอาชีพเกษตรกรรม และมีอาชีพพนักงานเอกชน มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.90 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.20 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย มีจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.80 มีอาชีพเกษตรกรรม และมีอาชีพพนักงานเอกชน มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.90 มีระยะเวลาการการเป็นสมาชิก 3 ปี มีจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.70 รองลงมา มีระยะเวลาการการเป็นสมาชิก 2 ปี มีจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.90 และมีระยะเวลาการการเป็นสมาชิก 11 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.90 มีตำแหน่งในกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่มมีจำนวน 213 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.39 รองลงมา มีตำแหน่งในกลุ่มเป็นรองประธานกลุ่ม มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.71 และมีตำแหน่งในกลุ่มเป็นประธานกลุ่มมีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.90

2. ผลการศึกษาการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.1 ด้านการวางแผน ผลจากการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.95)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ด้านการวางแผน มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการวางแผนเพื่อจัดหาวัตถุดิบให้เพียงพอ ต่อการผลิตสินค้าของกลุ่ม รองลงมา คือ มีการวางแผนปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและเหมาะสม และเรื่อง มีการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการบริหารจัดการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

2.2 ด้านการบริหารจัดการ ผลจากการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีกระบวนการจัดการบริหารเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผลิตสินค้าแล้วเสร็จเรียบร้อยทันต่อความต้องการของลูกค้าและเพียงพอต่อการจำหน่าย รองลงมาคือ มีการติดต่อสื่อสาร และประสานงานระหว่างกลุ่มและหน่วยงานราชการ เพื่อติดตามข่าวสารต่าง ๆ และมีการบริหารจัดการวัสดุในการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด มีระดับการดำเนินงานในระดับมาก

2.3 ด้านการติดตามประเมินผล ผลจากการศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.06)

เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ด้านการติดตามประเมินผล มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกรับทราบ รองลงมาคือ มีการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สามารถขยายกลุ่มเพิ่มขึ้น และเรื่อง จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มจำนวนกลุ่มอาชีพเพื่อการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ผลการศึกษาการค้นคว้าตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ด้านการวางแผนงาน จากการศึกษาวิจัย พบว่า ขาดการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ ซึ่งในเรื่องดังกล่าว กลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ควรมีการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างความร่วมมือ สร้างความเข้มแข็ง

ด้านการบริหารจัดการจากการศึกษาวิจัย พบว่า ขาดการบริหารจัดการวัสดุในการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด ซึ่งในเรื่องดังกล่าว กลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกควรส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งกระบวนการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด

ด้านการติดตามประเมินผล จากการศึกษาวิจัย พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ เพื่อการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งในเรื่องดังกล่าว กลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล

ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกลุ่มอาชีพให้มีการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ แสวงหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากลุ่มให้มีความก้าวหน้าเหมาะสมสอดคล้อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ด้านการวางแผน มีการวางแผนเพื่อจัดหาวัตถุดิบให้เพียงพอต่อการผลิตสินค้าของกลุ่ม มีการวางแผนปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและเหมาะสม มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการ มีการวางแผนการผลิตรวมเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดปริมาณการผลิตและจำหน่าย มีการประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือและเสนอแนะข้อคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ มีการวางแผนจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายให้สมาชิกได้รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ สายชล ดอกอินทร์ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานกลุ่มอาชีพปลาส้มปัก บ้านดอนไม้ไคร้ ตำบลเหล่าบก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มได้มีการวางแผนการผลิต จัดหาวัตถุดิบ และตรวจสอบสินค้าสม่ำเสมอเพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ก็เช่นกัน ได้มีการวางแผนเพื่อจัดหาวัตถุดิบและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อที่จะได้ผลประโยชน์มากที่สุด ซึ่งกลุ่มจะต้องมีวัสดุสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมพอเพียงทันสมัยมีประสิทธิภาพ

ด้านการบริหารจัดการ มีกระบวนการจัดการบริหารเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผลิตสินค้าแล้วเสร็จเรียบร้อยทันต่อความต้องการของลูกค้าและเพียงพอต่อการจำหน่าย มีการติดต่อสื่อสาร และประสานงานระหว่างกลุ่มและหน่วยงานราชการ เพื่อติดตามข่าวสารต่าง ๆ มีการควบคุมคุณภาพการผลิตทุกขั้นตอน มีกฎระเบียบข้อบังคับและมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการกำหนดราคาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้าในมูลค่าของผลิตภัณฑ์ มีการจัดหาแหล่งทุนอุดหนุน เพื่อเพิ่มศักยภาพ การผลิตของกลุ่มอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ประไพศรี วันทาสุข (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลุ่มอาชีพสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่น้อย อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มอาชีพมีการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม มีการกำหนดระเบียบซึ่งมีรายละเอียดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อดำเนินการตามระเบียบ ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้มีการบริหารจัดการโดยมี

การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้อย่างชัดเจน และมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกในกลุ่มให้ทราบถึงความต้องการของลูกค้ำเพื่อควบคุมคุณภาพการผลิตทุกขั้นตอนให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของลูกค้ำ

ด้านการติดตามประเมินผล มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกรับทราบ มีการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสามารถขยายกลุ่มเพิ่มขึ้น กลุ่มอาชีพสามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนทำให้รู้สึกมีความมั่นคงในชีวิตเพิ่มขึ้น กลุ่มอาชีพทำให้เกิดการพัฒนาวิสัยการมีระเบียบวินัยในตนเองชุมชนและให้เป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้ มีการตรวจสอบและติดตามผลการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อให้มั่นใจว่าผลงานมีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล เศรษฐมัตย์ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของกลุ่มอาชีพเย็บผ้าห่มพรมเช็ดเท้าบ้านหนองซุ่น หมู่ที่ 11 ตำบลยางโยภาพ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ่านวจนเป็นที่ยอมรับของลูกค้ำ และได้รับการคัดสรรผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาชุมชนและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดจนสามารถขยายกลุ่มเพิ่มขึ้นจากเดิม และมีฐานการผลิตที่ส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ประเทศลาว และกัมพูชา ซึ่งผลแห่งความสำเร็จ 'ได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกมีความรับผิดชอบ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้กลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลกที่ประสบความสำเร็จจากการดำเนินงานและมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ กลุ่มไก่ชนเหลืองหางขาว หมู่ที่ 11 ได้มีการพัฒนาสายพันธุ์ไก่ชนจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

ด้านข้อเสนอแนะต่อปัญหา การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก พบปัญหา ขาดการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมดำเนินการ ขาดการบริหารจัดการวัสดุในการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ เพื่อการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ พรศักดิ์ ว่องวัฒนกุล (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเรื่องของความรู้ และหลักการในการผลิต งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ การจัดการศึกษาดูงานให้กลุ่มอาชีพ การประชาสัมพันธ์โดยสร้างเทคนิคในการประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจมากขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าว เทศบาลตำบลห้วยรอ ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดอำนาจหน้าที่แต่ละตำแหน่งเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจและแบ่งงานกันเพื่อมิให้เกิดภาระที่บุคคลเพียงคนเดียว และควรส่งเสริมในด้านการให้ความรู้ ทักษะ การศึกษาดูงาน เพื่อให้กลุ่มอาชีพจัดหาเครื่องมือ และประสานความร่วมมือระหว่างผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้

เกิดแผนปฏิบัติงานร่วมกัน กระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งในรูปแบบของเงินทุนและองค์ความรู้ ไปสู่สมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีการประชาสัมพันธ์ในลักษณะต่อเนื่องและส่งเสริมให้ กลุ่มอาชีพเป็นองค์กรชุมชนที่เป็นเครือข่ายกับองค์กรชุมชนอื่นๆ ในลักษณะขององค์การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

ด้านนโยบาย

1. รัฐควรมีนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็งเพื่อพัฒนา คน พัฒนาอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม
2. รัฐควรมีนโยบายพัฒนาศักยภาพสมาชิกกลุ่มอาชีพ โดยจัดฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการตลาดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านการปฏิบัติ

1. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในเขตความ รับผิดชอบของตนเอง เพื่อให้มีทุนใช้ดำเนินการในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
2. เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มหาดำเนินการจัดทำโครงการเผยแพร่ความรู้การบริหารจัดการ กลุ่มอาชีพที่ประสบผลสำเร็จและมีความยั่งยืนเป็นต้นแบบและเป็นศูนย์เรียนรู้ในด้านอาชีพเพื่อให้ กลุ่มอาชีพอื่นที่สนใจใช้เป็นตัวอย่างในการจัดการบริหารกลุ่มของตนเองต่อไป

ด้านการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จโดยเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพในจังหวัดอื่นในเขตภาคเหนือ เพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความ ต้องการของกลุ่มอาชีพและประสบผลสำเร็จต่อไป
2. ควรมีการวิจัยสร้างต้นแบบศูนย์พัฒนาอาชีพ เป็นแหล่งเรียนรู้ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่ ส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มอาชีพและประชาชนทั่วไป เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการแก้ไขปัญหา และพัฒนากลุ่มอาชีพให้มีความก้าวหน้าเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2541). เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง แนวคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย. (2549). มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน. (2547). ยุทธศาสตร์และภารกิจกรมการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หจก. บางกอกบลิ๊อค.
- กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย. (2529). รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย.
- กุสุมาลย์ รัตนแสง. (2542). กระบวนการบริหารจัดการธุรกิจหัตถกรรมเสื้อทอบ้านแพง ตำบลบ้านแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไกววิทย์ พวงงาม. (2546). "การพัฒนาองค์กรประชาชน," พัฒนาชุมชน. 24 พฤษภาคม 2527).
- ควรชิต ทับสุวรรณ. (2551). การมีส่วนร่วมของสตรีไทยในการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเอง : กรณีศึกษากลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านห้วยเหวอ อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จินตนา จริงจิตร. (2544). การดำเนินงานและผลกระทบจากการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนกลุ่มออมทรัพย์ที่มีผลงานดีเด่น ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. ปริญญาานิพนธ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ชาญ รูปสม. (2548). ความสามารถขององค์กรชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ศึกษากรณีกองทุนสวัสดิการชุมชนเมือง (กมช.).วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ตติยาพร ปรีเปรม. (2548). ธุรกิจชุมชน : กลุ่มอาชีพแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหม่อนบ้านโนนงามอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นฤมล เศรษฐมาตย์. (2554). ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของกลุ่มอาชีพเย็บผ้าห่มพรม
 เช็ดเท้าบ้านหนองขุ่น หมู่ที่ 11 ตำบลยางโยภาพ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัด
 อุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ : สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.
- เทศบาลตำบลหัวรอ. (2556) แผนพัฒนาเทศบาลตำบล พ.ศ. 2554- พ.ศ. 2556. พิษณุโลก:
 ตระกูลไทยการพิมพ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2547). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ธันนชัย โควสุรัตน์. (2551). ธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาธุรกิจทำไม้กวาดบ้านสวนสน ตำบล
 เขื่อนแก้ว อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2542). "การวิเคราะห์ประเมินศักยภาพธุรกิจชุมชน," ในรายงานผล
 โครงการฝึกอบรมที่มงานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7.
 กรุงเทพฯ: วี อินเทอร์เน็ตปรีน.
- บงกช หงส์คำมี. (2542). องค์ประกอบในการดำรงอยู่ของธุรกิจขนาดย่อมในชุมชน.
 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปัญธิพา เกษมพร. (2549). การดำเนินการเชิงธุรกิจของกลุ่มสตรีบ้านทัพไทย : กรณีศึกษา
 กลุ่มอาชีพสตรีแปรรูปอาหารจากปลง ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัด
 อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปฏิภมกรณ์ โคกลือชา. (2552). การเสริมสร้างการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน
 เทศบาลตำบลบัวขาว อำเภอภูจินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาระยะ
 ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประไพศรี วันทาสุข. (2554). การพัฒนากลุ่มอาชีพสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่
 น้อยอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาระยะ รัฐประศาสน
 ศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา
 จำกัด.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พัฒน์ บุญรัตพันธุ์. (2549). การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: เลิฟและลิฟเพรส จำกัด.
- พรรคศักดิ์ ว่องวัฒนกุล. (2553). แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการศึกษาระยะ
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิต สุขเจริญพงษ์. (2540). การจัดการวิศวกรรมการผลิต. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วันเพ็ญ คงวัฒน์กุล. (2542). องค์การและการจัดการ. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- วรรณภา สังเกต. (2552). การบริหารจัดการของกลุ่มอาชีพ กรณีศึกษากลุ่มขนมหวานบ้าน
ชะอมอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. รายงานการศึกษาระยะปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันเพ็ญ คงวัฒน์กุล. (2542). องค์การและการจัดการ. นครปฐม: สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- วันเพ็ญ รัตนบุรี. (2546). การดำเนินงานกลุ่มอาชีพจักสานไม้ไผ่/หวายบ้านโนนสว่าง หมู่ที่
10 ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. ผลงานทาง
วิชาการสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ ระดับ 6 ว. กรมการพัฒนาชุมชน.
- ภูรงค์ กนิษฐชาติ. (2548). การบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน โดยเครือข่ายองค์กรชุมชน
กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนเมืองนครขอนแก่นในโครงการ SIF Menu 5.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เยาวลักษณ์ สันธิโล. (2545). รายงานผลการศึกษาเรื่องการดำเนินงานกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้า
ไหมบ้านห้วย หมู่ที่ 3 ตำบลบัวหุ้ง อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ. ผลงานทาง
วิชาการสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ 6 ว. กรมการพัฒนาชุมชน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษร
พิมพ์จำกัด.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2545). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สหัสโรจน์ โรจน์เมธา. (2547). "การบริหารธุรกิจ" SMART OTOP. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอน เลิฟ.
- สุนันทา เลานันทร์. (2542). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไปคณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุรชาติ แก้วทองประคำ. (2541). การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มออมทรัพย์บ้านม่วงหวาน ตำบลจันตุม อำเภอพลับพลาไชย จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2543). การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรี.
- สุภิญญา มณีอินทร์. (2554). รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพประดิษฐ์เบญจรงค์ ตำบลบ้านแหลมอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. การศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สายชล ดอกอินทร์. (2544). การดำเนินงานกลุ่มอาชีพปลาซึ่มฟ้าบ้านดอนไม้คุณ ตำบลเหล่าบก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อาทิตย์ โกสกุล. (2542). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏ จันทร์เกษม.
- อุดร จินตะเวช. (2549). เศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มหัตถกรรมทอเสื่อใบเตยบ้านโคกสว่าง ตำบลโคกสว่าง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อุไร เจือหนองคล้า. (2552). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนใหญ่ อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา. รายงานการศึกษอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Aktar. (1977). "Integrated rural Development" Phillipines Journal of Public Administration.21.
- Anstey. (1962). **Committees**. London : Allen Unwin Ltd.
- Bernard. (1967). **Leadership, Psychology and Organization Behavior**. New York: Haper & Row.
- Cattell. (1971). R.B., cited in Marvin E. Shaw. **Group Dynamics**. New York : McGraw - Hill Book.
- Homans. (1992). **The Human Group**. New York : Harcourt Brace Jovanovich.
- Kast and Resenzweig. (1970). **Organization and Management : A Systems Approach**. New York : McGmw - Hill Book.
- Koontz and o'Donnell. (1968). **Principles of Management**. New York: McGraw - Hill Book Company
- Smith and Katzenbach. (1994). **Psychology of Industrial Behavior**. New York: McGraw-Hill.
- Weber, AUan J. "Making Performance Appraisals Consistent with a Quality Environment," *Quality Progress*. (serial online) 1995 June (cited 2005 June 2). Available from : [http:// proquset.umi.coalibrary.ecu.edu.auau](http://proquset.umi.coalibrary.ecu.edu.auau).

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ
- หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูล

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. ดร.สุกิจ ขอเชื้อกลาง

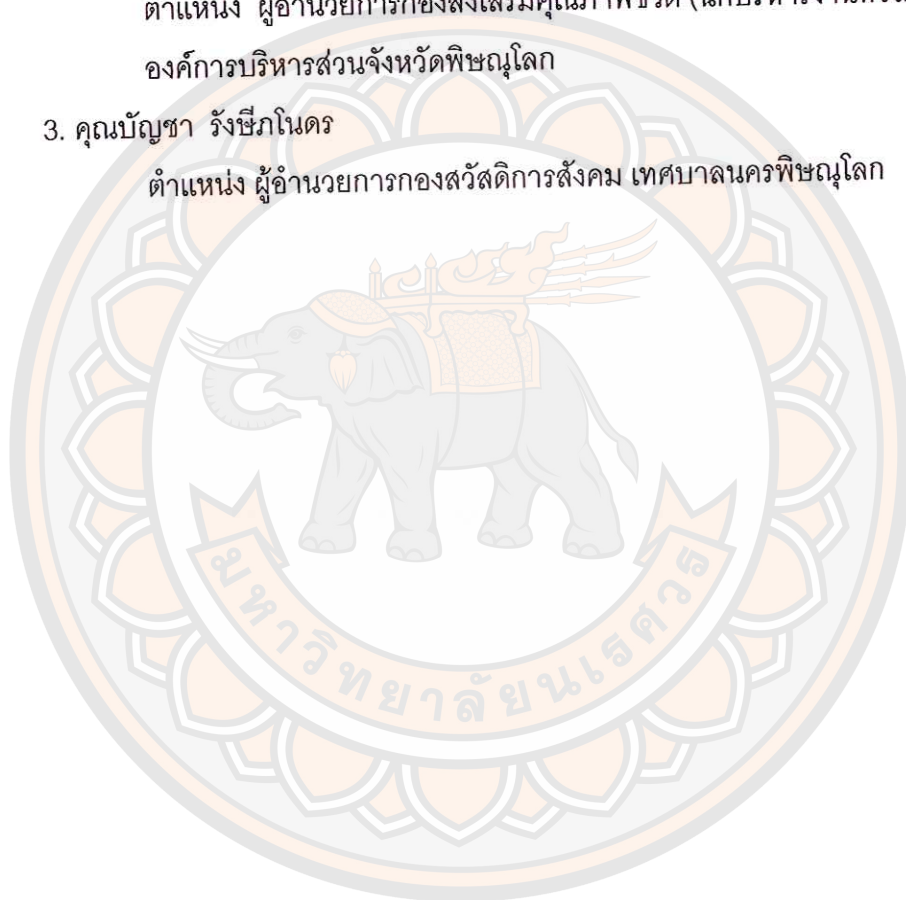
ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. คุณสมบุญ บุญชูไชยดี

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต (นักบริหารงานทั่วไป 8)
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

3. คุณบัญชา รัชชีภาไฉน

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครพิษณุโลก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๓๑

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒.๐๑/๑๓๘๓

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน ดร.สุกิจ ขอเชิญกลาง

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทร์หา รหัสประจำตัว ๕๔๐๗๔๘๕๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง
“การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.มนตรี กรรพุมมาลย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ใน
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภู่อพัฒนวิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒.๐๑/ว ๑๓๘๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน คุณสมบุญ บุญญเศรษฐ์โชติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา รหัสประจำตัว ๕๔๐๗๔๘๕๕ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง
“การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี
กรรพุมมาลย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ใน
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ภูพัฒน์วิบูลย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๓๑

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา

โทร ๐๘-๑๕๓๒-๒๔๗๘

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒.๐๑/ว ๑๓๘๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
เรียน คุณบัญชา รัชชีกินทร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา รหัสประจำตัว ๕๔๐๗๔๘๕๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง
“การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี
กรรพมมาลัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ใน
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คินึงจ ภูพัฒน์วิบูลย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๓๑

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา

โทร ๐๘-๑๕๓๒-๒๔๗๘

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๐๒.๐๑/๑๓๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลหัวรอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา รหัสประจำตัว ๕๕๐๗๔๘๕๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง
“การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี
กรรพุมมาลย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิงจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๓๑

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. ว่าที่ร้อยตรีพรชัย จันทา

โทร ๐๘-๑๕๓๒-๒๔๗๘

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

มหาวิทยาลัยรัตนนคร

ชุดที่ .....

แบบสอบถาม
เรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

.....
คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระระดับปริญญาโท สาขาวิชา
 นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง
 จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาล
 ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คำตอบของท่านมีค่ายิ่งต่องานวิจัย ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้รับจากท่านไว้เป็นความลับ
 การวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่าน ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือ โปรดกรอกแบบสอบถาม
 ตามความจริงหรือความเข้าใจของท่าน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัด
 พิษณุโลก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อปัญหา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ท่านได้กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. การศึกษา

- ( ) 1. ประถมศึกษา/ต่ำกว่า ( ) 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 ( ) 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ( ) 4. ปวส./อนุปริญญา
 ( ) 5.ปริญญาตรี ( ) 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ( ) 1. นักเรียน/นักศึกษา ( ) 2. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 ( ) 3. พนักงานเอกชน ( ) 4. เกษตรกรรม
 ( ) 5. ค้าขาย ( ) 6. ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 ( ) 7. รับจ้างทั่วไป ( ) 8. อื่นๆ ระบุ.....

5. รายได้ต่อเดือน

- ( ) 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท ( ) 2. 5,001 – 7,500 บาท
 ( ) 3. 7,501 – 10,000 บาท ( ) 4. 10,001- 12,500 บาท
 ( ) 5. 12,501-15,000 บาท ( ) 6. 15,001 – 17,500 บาท
 ( ) 7. 17,501 – 20,000 บาท ( ) 8. 20,001 ขึ้นไป

6. ระยะเวลาการการเป็นสมาชิก.....ปี

7. ตำแหน่งในกลุ่ม

- ( ) 1. ไม่มี ( ) 2. มี ระบุ.....

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ความเข้าใจของท่าน

มากที่สุด	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 5 คะแนน
มาก	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 3 คะแนน
น้อย	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ระดับการดำเนินงาน	ได้ 1 คะแนน

ประเด็น	ระดับการดำเนินงาน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผน					
1. มีการประชุมกลุ่ม เพื่อปรึกษาหารือ และเสนอแนะ ข้อคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ					
2. มีการวางแผนจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ให้สมาชิกได้รับทราบ					
3. มีการวางแผนจัดแบ่งงานให้แก่สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ					
4. มีการวางแผนปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่าง ครอบคลุมและเหมาะสม					
5. มีการวางแผนเพื่อจัดหาวัตถุดิบให้เพียงพอ ต่อการผลิตสินค้าของกลุ่ม					
6. มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการ					
7. มีการวางแผนการผลิตรวม เพื่อนำมาเป็นพื้นฐาน ในการกำหนดปริมาณการผลิตและจำหน่าย					

ประเด็น	ระดับการดำเนินงาน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการบริหารจัดการ					
1. มีกฎระเบียบข้อบังคับและมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน					
2. มีการบริหารจัดการสรรเงินให้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดแต่ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณมากที่สุดตามต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้					
3. มีการบริหารจัดการวัสดุในการดำเนินงานให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด					
4. มีกระบวนการจัดการบริหารเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผลิตสินค้าแล้วเสร็จเรียบร้อยทันต่อความต้องการของลูกค้าและเพียงพอต่อการจำหน่าย					
5. มีการจัดหาแหล่งทุนอุดหนุน เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของกลุ่มอาชีพ					
6. มีการติดต่อสื่อสาร และประสานงานระหว่างกลุ่มและหน่วยงานราชการ เพื่อติดตามข่าวสารต่าง ๆ					
7. มีการควบคุมคุณภาพการผลิตทุกขั้นตอน					
8. มีการกำหนดราคา ให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้าในมูลค่าของผลิตภัณฑ์					
ด้านการติดตามประเมินผล					
1. กลุ่มอาชีพ ทำให้เกิดการพัฒนาผลการดำเนินงานกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
2. เพิ่มจำนวนกลุ่มอาชีพ เพื่อการพัฒนาได้หลาย ๆ รูปแบบผลการดำเนินงานกิจกรรมทำให้มีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้น					

ประเด็น	ระดับการดำเนินงาน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3. มีการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม สามารถขยายกลุ่มเพิ่มขึ้น					
4. กลุ่มอาชีพสามารถสร้างความมั่นคงในด้านรายได้เพิ่มมากขึ้น					
5. มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกรับทราบ					
6. มีการตรวจสอบและติดตามผลการผลิตของกลุ่มอาชีพทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ					

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านการวางแผนงาน	....
2. ด้านการบริหารจัดการ	....
3. ด้านการติดตามประเมินผล	....

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่น

มหาวิทยาลัยรัตนนคร

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	82.5517	55.7562	.3341	.6698	.7886
A2	82.5862	55.2512	.3425	.8211	.7882
A3	82.6897	53.4360	.5625	.8991	.7755
A4	82.3448	57.4483	.2133	.8175	.7953
A5	82.4138	55.5369	.3866	.8452	.7856
A6	82.4483	54.0419	.5305	.8315	.7777
A7	82.3793	58.3153	.1343	.7162	.8000
B1	82.4483	54.1133	.4616	.8395	.7809
B2	82.4828	55.1872	.3608	.6208	.7870
B3	82.5862	54.7512	.4283	.9427	.7830
B4	82.3103	53.5788	.5311	.8061	.7770
B5	82.5862	53.7512	.5468	.9145	.7766
B6	82.3448	56.7340	.3180	.5405	.7894
B7	82.4828	55.1872	.4093	.7877	.7843
B8	82.3448	57.9483	.1885	.7741	.7962
C1	82.3448	58.3768	.1384	.7351	.7993
C2	82.2414	57.0468	.2532	.7554	.7929
C3	82.3103	57.2217	.2459	.9154	.7932
C4	82.7931	56.7414	.2575	.8627	.7930
C5	82.5517	54.3990	.4194	.7208	.7833
C6	82.4828	55.5443	.3543	.9348	.7874

Reliability Coefficients 21 items

Alpha = .7956

Standardized item alpha = .7961